

PROLETAREC

Slovensko Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—No. 623.

CHICAGO, ILL., dne 21. avgusta (August 21) 1919.

LETO—VOL. XIV.

Upravištvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone, Lawndale 2407

NOVI SOCIALIZEM.

Socializem je kos življenja in zaradi tega ne more postati koščena dogma, če noče samega sebe zatajiti. Vse naloge socializma so od tega sveta in porodil se ni iz ničesar drugega, kakor iz potreb življenja in iz njih spoznanja. Njegova naloga je, da čim najbolj posluži tem življenjskim potrebam.

Vse potrebe so vedno v najtesnejši zvezi z razmerami, ki so pa izpremenljive kakor vse na svetu. Tudi socializem se ne more postaviti na stališče absolutne neizpremenljivosti in zlasti njegove taktične metode se morajo, da morejo biti uspešne, prilagoditi razmeram, torej se z izpremenjenimi razmerami tudi izpreminjati. To ni nikakršno novo odkritje, temveč resnica, ki so jo naglašali vsi merodajni socialistični raziskovalci in učitelji. Toda zadnje čase je pogostoma slišati glasove, kakor da so razodeli to šele neki novi preroki, in od njih prihajajo zahteve, ki so vse kaj drugega, kakor spravljanje taktike v sklad z razmerami. Kakor v mnogih drugih rečeh se tudi v tej pretirava in posledica je karikatura in neresničnost. Če se pogledajo zahteve takih evangelistov natančneje, rezultirajo v tem, da se naj enostavno zavrže "stari" socializem, pa nadomesti z nekakšnim novim. Tupatam se taka beseda tudi kar neprikrito izreka. Utemeljuje se to z raznovrstnimi takozvanimi argumenti, ki so večinoma drug z drugim v protislovju; najpogostejše pa se kaže na izpremenjene razmere, katerim baje "stari" socializem ne ustreza več.

Kakšen bodi ta novi socializem, je precej težko povedati, kajti receptov zanj je preveč. Marsikaterega so izdelali ljudje, ki se niso prej nikdar brigali za delavsko življenje in za socialna vprašanja sploh, pa se je njih revolucionarno srce zdramilo šele, ko se jim je zazdelo, da je prišel svet v druge tire in da ni v starih strujah več pričakovati slave in velike bodočnosti. Socializma niso taki ljudje večinoma nikdar poznali; pač pa vidijo, kakšno veljavo dobiva socializem povsod, in ker ne morejo od njega prevzeti nič drugega, prevzamejo njegovo ime, s katerim pa pokrivajo le svoje ideje in idejice. Da je tak socializem "nov", je lahko razumeti; tako nov je, da sploh ni socializem. Pri tem igra največjo vlogo demagogija, ki je v dobi velikih preobratov in izprememb vedno cvetela; kajti mnogo jih je v takih dobah,

ki mislijo v nevravnanih časi na svoj dobiček, kar ne mora baš v vsakem slučaju pomeniti denarnega ali sploh gospodarskega profita. Ljudje, ki uganjajo demagogijo, so lahko zelo pošteni in imajo lahko tudi dobre namene; toda to ne zadostuje, kjer je na kocki usoda celih narodov in razredov, in zlasti socializem se ne more zadovoljiti s tem.

V drugi vrsti stoje ljudje, ki so bili socialisti že prej, ki pa niso dovolj globoko pogledali v njegove temelje, zlasti ljudje, ki so bili socialisti bolj s srcem kakor z glavo in so z velikim sangvinizmom pričakovali socialno revolucijo takoj potem, ko so se sami pridružili gibanju. Bili so že davno razočarani, ker ni šlo tako čudežno hitro, kakor so si bili zamišljali; toda dokler so bili časi kolikor toliko normalni, niso mogli najti pravega razloga, zakaj da gre — po njihovem mnenju — vse tako po polzevo. Ko je vojna s svojimi posledicami prevrnila toliko starega in povzročila velikansko izpremembo tudi v psihologiji ljudstva, se jim je zazdelo, da je sedaj prišel pravi čas in da se mora sedaj izvršiti socialna revolucija.

Način mišljenja teh ljudi je revolucionaren, toda ne socialističen. Hoteli bi pač, da bi revolucija imela socialističen značaj, ali vendar je pri tem socializem sekundarna ideja, primarna pa je revolucija. "Stari" socializem ni izvršil te revolucije. O vprašanju, zakaj ni tega izvršil, si ne belijo glave nič preveč. Odgovore si formulirajo — kot "pravi revolucionarji" — hitro. Ljudje, ki so stali na čelu gibanja, niso imeli dovolj odločnosti, niso razumeli časa, bili so preveč kompromisni ali pa celo strahopetni. Ampak tudi odstranitev teh ljudi ne opravi zaželenega čudeža. Torej tudi to, kar so zastopali, ne more biti veliko prida. Njih socializem je slaboten, in če je bil kdaj kaj vreden, je izgubil svojo vrednost za današnje čase. To se pravi, da ga je treba nadomestiti z novim. Naposled se polije ta zmešana kuha z znanstveno zabelo in se pravi, da so se izpremenile razmere, pa se mora zato tudi socializem izpremeniti.

Kaj je s to izpremembo razmer?

Le naivnost bi mogla trditi, da se niso izpremenile "razmere". Na Ruskem je padel carizem, padla vlada Kerenskega, se ustanovila "sovjetska" republika, se razvila civilna vojna in predvsem se razvil kaos, o katerem je za sedaj

pač še težko povedati, kaj se porodi iz njega definitivnega. Na Nemškem je padel kajzer, na vladi so skrajno desničarski socialisti. Avstrija se je razpadla. Na njenih razvalinah so nastale nove države; v nekaterih izmed njih vladajo socialisti z večjo ali manjšo močjo, v drugih je več ali manj reakcije. Da, v marsičem so se razmere izpremenile. Toda kaj je v vseh teh izpremembah takega, da bi bilo jedro socializma — "starega socializma" — izgubilo svojo veljavo?

Gospodarski sistem je danes v svojem bistvu tak, kakršen je bil pred vojno. Kapitalizem je. Razlika je ta, da je postal kapitalizem v nekaterih deželah močnejši, da se je industrija tuptam močno razvila, da se je središče denarnega trga preselilo, da so se politične razmere ponekod bolj prilagodile gospodarskim, da pa je drugod industrija tudi propadala, da so bogastva prehajala iz rok v roke, da so nekateri bogataši postali reveži, nekateri kramarčki pa milijonarji i. t. d. Ali gospodarski sistem je ostal kapitalističen, in to je merodajno.

Temelj socialističnega pojmovanja je bil ta, da je kapitalizem nujna posledica moderne tehnike, ki daje produkciji na razpolago delovna sredstva, s katerimi ne more manipulirati mala obrt. Moderni tehnični pripomočki zahtevajo velika podjetja, vse večja in večja, čim bolj napreduje tehnika, in taka podjetja je mogel ustvarjati le velik kapital. Za vodstvo takih podjetij je pa potrebno tudi veliko tehnično znanje, in tudi to je mogel oskrbeti le velik kapital. Naposled potrebujejo taka podjetja velike armade delavstva, ki jih je kapitalistični sistem porodil, sebi za službo, ali tudi sebi za nasprotnika, za največjega fatalnega nasprotnika.

Ali se je v tem kaj izpremenilo?

Ni se, seveda ne, temveč le še bolj so se utrdile te razmere in stara socialistična teorija je le še močnejše potrjena. Kje je torej vzrok, da bi se zametaval "stari" socializem?

Ne, socializem je ostal dober, tak, kakršen je bil.

"Stari" socializem je učil, da je v kapitalistični družbi razredni boj neizogiben. Učil je, da izvira ta boj iz razmer, kakor so razmere prejšnjih družb izzivale socialne boje svoje vrste. Tudi to se ni izpremenilo. Dva glavna razreda imamo pred seboj, kakor smo ju imeli pred vojno. Razlika je ta, da so obrisi ostrejši, ker je izginilo mnogo tega, kar je včasih stalo med obema velikima razredoma. Tudi to je potrdilo socializma. Mala podjetja morajo bolj in bolj propadati, ker postaja njih konkurenca z velikimi nemogoča, ker raste moč velikega, stalno se množčega kapitala in ker mu je vsled tega vse lažje kratkomalo uničiti pritlikavce, če se nočejo drugače podati. Pomen takozvanih srednjih slojev se je znatno skrčil in vsled tega je manj prilike za maskiranje faktičnih razrednih odnosov. Interesi so jasneje očrtani, nasprotja so očitnejša, razredni boj postaja razumljivejši.

Niso li vse to priče za pravilnost socialističnega naziranja? Če so dejstva taka, kje so potem razlogi, da bi bil "stari" socializem izgubil svojo veljavo in da bi bilo treba novega?

In kje naj se vzame ta "novi" socializem? Kje je tisti veleum med vsemi glasnimi preroki, ki nam ga poda?

Vrnila se je utopistična manija. Modrijani bi nam radi podali "nov" socializem iz svoje glave. Prav to je največja zmota, prav to ni nič manj kakor velika reakcija, dasi so preroki sami o sebi prepričani, da so stokrat naprednejši od "starokopitnih" socialistov.

Socializem se ne more izmisliti, ne more biti plod spekulacije, naj je tudi najduhovitejša. Moderni socializem je bil rezultat študij in raziskavanj in sloni na spoznanju faktičnih razmer. Ne "Kaj hočem", nego "Kaj je in kaj more in kaj mora postati iz tega" je merodajno v realni zgodovini človeštva, in kdor se postavlja na drugo stališče, mora neizogibno izgubiti tla pod nogami.

Če je bila socialistična teorija, ta "stara" teorija, pravilna za včerajšnji svet in če je ta svet ostal bistveno enak tudi danes, mora biti stara socialistična teorija danes prav toliko vredna in prav tako pravilna, kakor je bila včeraj. Mogoča je kakšna nova utopijska, ni pa mogoč nikakršen nov socializem.

Povsem drugo je vprašanje taktike, o kateri ni bilo v resnih krogih nobenega dvoma, da jo narekujejo razmere in da more biti le tedaj uspešna, če vpoštevata razmere in se jim čim najpopolnejše prilagodi, to se pravi, če jih zna čim najboljše izrabiti. Ali to so razmere v okvirju kapitalistične družbe, ki ne izpreminja njenega bistva, ki vsled tega tudi ne morejo razveljaviti socialističnega jedra. Te razmere izpreminja čas, kakor jih je izpreminjal tudi pred vojno, le da so sedaj izpremembe obsežnejše in radikalnejše. Različne so pa te razmere ob enem in istem času tudi v različnih krajih, in če naj se taktika, ki gre vedno za uspehom, prilagodi tistim razmeram, ki so, tedaj je jasno, da se ne morejo za taktiko navajati nikakršna generalna, za vse veljavna, dogmatična pravila, ampak da je na vprašanja taktike treba povsod posebej odgovarjati. Mehanično posnemanje je na tem polju najbolj nevarno. Kar se v gotovem času tukaj obnese, se bo ob drugem času prav tukaj ponesrečilo; in kar je v eni državi imenitno in prinese morda najsijajnejši rezultat, bo v drugi deželi popolnoma brezuspešno ali pa morda celo katastrofalno.

Avtomatizem v taktiki je znamenje površnosti, ki je z idejo socializma v največjem nasprotju. Socializem je porojen iz realnosti in se temelji na realnosti, toda socializem je vendar ideja in njega uresničenje zahteva stalno duševno delo, smotreno, vse uvažujoče, odločno in obenem previdno delo. Teoretično socialistično

spoznavanje kaže cilj. Ta je trden? Če verujemo vanj, to se pravi, če smo se prepričali, da je to pravi cilj, če je to naše prepričanje urejeno, ne kakor kakšno takozvano versko prepričanje v samem verovanju, temveč v znanju in spoznanju, tedaj je cilj nepremičen in nas mora voditi pri vsem delu. Kako ga najboljšje doseči, je vprašanje taktike. Ne revolucionarno razpoloženje, ne junaštvo, ne potrpežljivost, ampak edino obziri na uspeh so merodajni za taktiko. In zato je vedno najboljša tista taktika, ki garantira največji možni uspeh, — ne tisti uspeh, ki živi morda v naših željah, ampak tisti, ki je danes mogoč in ki pripravlja s tem večji jutranji uspeh.

Debsova zadeva.

V zadnji številki smo na kratko omenili odgovore, ki jih je dobil "Pittsburgh Dispatch" na vprašanje, če se močje, katerim so bile priposlane vprašalne pole, strinjajo s predlogom, da se izpusti Eugene Debs iz zapor. Ker so nekateri teh odgovorov resnično zanimivi, jih podamo deloma čitateljem.

Oswald Garrison Villard, katerega smo že zadnjič imenovali, pravi:

"Odločno sem mnenja, da bi moral Debs biti izpuščen iz zapor. Nikdar ga nisem videl in nikdar nisem bil socialist, mislim pa, da je storila vlada Zedinjenih Držav sama sebi veliko krivico, ko je poslala takega moža v ječo. Ker nisem jurist, nisem kompetenten, da bi sodil, ali so bili dokazi tehnično opravičeni ali ne. Kot privaten državljani sem se moral čuditi, kako je mogel kdo verjeti, da bi mogel tak izraz socialističnega nazora ovirati vojaške nabore. Kar me boli bolj kot vse drugo, je to, da nastopa moja ljubljena domovina enako neumno pot zapiranja ljudi zaradi njih prepričanja, po kateri so hodili evropski narodi zlasti zadnjega pol stoletja. Bismarck je leta 1879 po atentatu na življenje starega cesarja Viljema skušal zatreti socializem z najbesnejšimi protisocialističnimi zakoni s tem uspehom, da je bilo pred izbruhom vojne namesto 150.000 nemških socialistov, njih pet milijonov. Njegovi zakoni so se pred leti preklicali in so spomenik topega zatirajočega nasilstva. Naša domovina zahaja v enako smer. Edini način, da se premaga socializem, je ta, da se premagajo njegovi argumenti, in se pokaže, da ni v njem upanja na zboljšanje sveta. Če ne moremo storiti tega, pride socializem, tudi če bi Zedinjene Države jutri zaprle vsakega socialista.

Mimogrede povedano si mislim, da se vaši čitatelji zavedajo, da je vojna za razširjenje demokracije že prinesla rezultat, da se je ustanovilo nekoliko (27) izrečno socialističnih republik in dvoje komunističnih republik v Evropi; bila je najznamenitejša reč, ki se je mogla primeriti socializmu. Name pa je vplivala obsodba Debsa tako, da sem nameraval — v znamenje protesta — glasovati zanj pri predsedniških volitvah."

Pittsburški pridigar rev. Stanley A. Hunter, mož, ki pripada v vsakem oziru drugi sferi kakor Debs, pravi:

"V odgovor na vaše vprašanje, ali bi bilo Debsa izpustiti iz zapor, pravim da, kakor sem že povedal na svoji prižnici. Verjamem, da je bil naborni zakon vlade moder in pravičen. Verjamem, da ima vlada tekom vojne pravico držati na uzdi kogarkoli in vse, ki nasprotujejo uspešnemu vodstvu vojne. Toda sedaj je vojna dobljena. Vlada je lahko dobila vse, kar je vso municijo, ki jo je potrebovala. Sami smo sklenili ustanoviti veliko armado in veliko mornarico, in to delo se je izvršilo. Jeklo se je izdelovalo v veliki množini, ker je imela vlada pravico do premoega in do rude, kjerkoli je bilo potrebno. Toda vest je druga reč. Vlada mora pazno postopati z njo. Meseca junija zadnjega leta je bilo osem Russellitov obsojenih na 20 let ječe, ker so imeli nekaj literature, ki je nasprotovala naboru. Njih obsodbo je pred kratkim razveljavilo višje zvezno sodišče. Predsednik je ublažil obsodbe približno petdesetih žrtev špijskega zakona, in to dejanje dokazuje, da zahtevajo mirovne razmere drugačno postopanje kakor vojne razmere. Prišel je čas za splošno amnestijo za te, ki so še danes za mrežo zaradi svojega prepričanja, ne pa zaradi strahopetnosti. Debs je eden izmed mnogih. Še stare avtokracije se niso upale izrekat obsodb s tako dolgoletnimi ječami."

V Pittsburghu dobro znani Josef E. Babb je odgovoril na vprašanje, ali naj se Debsu odpro vrata ječe:

"Zakaj pa ne? Kakšno korist ima država od tega, če odsedi svojo kazen do konca? Vojna je končana in zmagovite države izkazujejo povsod velikodušnost napram političnim jetnikom. Ko je bil Eugene Debs pred sodiščem, ni bil obsojen zaradi izdajstva, ampak zato, ker je baje pomagal sovražniku. Težko je spoznati, na kakšen način da mu je pomagal. Članek 3 odseka 3—1 konstitucije označuje kot izdajstvo nagon, da se pomaga sovražniku in da se ojačuje. Eugene Debs gotovo ni pokazal nobenega nagnenja do sovražnika in dosledno tudi ne bi bil mogel biti tožen, da mu je pomagal in da ga je jačal. Očitno je, da izhaja podpiranje in jačanje sovražnika iz nagnenja do njega.

Zahtevati, da bi Debs odsedel vso kazen, pomeni uvrščavati ga med zločince, a nihče, kdor pozna tega človeka, kdor pozna vzvišenost njegovega značaja, ne more reči, da je v njem kaj zločinskega.

Država ni nezmožljiva in če bi pokazala enako velikodušnost, enako vzvišenost duha kakor Eugene Debs, bi imela manj politične nezadovoljnosti in gradila bi se s tem stalnost čistejše in moralnejše države."

Odgovor William E. Schoyerja iz Pittsburgha se glasi:

"Eugene Debs je bil obsojen, češ da je oviral nabor, prestopivši ukrepe zakona o špionaži; obtožen in obsojen je bil po govoru, v katerem se je izrekel proti vojni? Noben dokaz ni bil doprinešen o resničnem oviranju, ampak dovoljeno je bilo enostavno verjeti, da je bilo tako oviranje naravno in očitna

posledica njegovega govora in da je gotovo imel namen nasprotovati naboru. Najvišje sodišče, ki je potrdilo obsodbo, izreka mnenje, da ima kongres pravico sklepati zakone, ki imajo, četudi ne omejujejo naravnost svobode govora, vendar praktično enak učinek. Debs je bil tehnično spoznan krivega, da je oviral nabor, v resnici pa je bil kriv, da je obsojal vladno politiko.

Debs bi moral biti izpuščen, ker je bil zakon o špionaži nemožer zakon. Dosegel ni nobenih nemških špirov, toda pograbil je mnogo radikalcev in pacifistov. Duhu naših ameriških institucij nasprotuje — naši davni tradiciji pravice do svobodne kritike vladnih ukrepov. Bil je pač uspešen za potlačevanje mnenja manjšine in s stališča večine so ga smatrali za uspešnega? Kljub temu je mišljenje manjšine glavni pogoj za povzdigo in napredek, in zakon o špionaži, ki ga hočejo sedaj razširiti in ohraniti tudi za dobo miru, predstavlja uvod v neprestano ugroževanje naše demokracije.

Debs bi moral biti izpuščen. Kajti tudi če priznamo potrebo takega zakona za dobo vojne, je sedaj vojna končana in ni več treba držati Debsa in drugih političnih jetnikov v zaporu. Odkritosrčnost, in poštenje Debsa je priznано. Nič dobrega se pač ne more doseči s tem, če držimo v ječi moža, ki se je morda motil, ali je imel pogum, da je javno povedal svoje prepričanje. Italija in centralne države so izpustile svoje politične jetnike, ko je bil podpisan mir. Demokratska Amerika ne sme predolgo zaostajati za monarhijami in državami, ki so osvobodile svoje politične jetnike."

Intrige na Ogrskem.

Zgodovina ogrskega revolucionarnega udarca se še ne more pisati, ker je v stvari še toliko nejasnosti, kakor v vseh važnejših dogodkih zadnjih let in si poročila po stari navadi nasprotujejo, kakor da gre za nekoliko povsem različnih afer. Če se pa primerjajo različne vesti kritično, se vendar spoznava, da je ves preobrat posledica organizirane intrige, in da so imeli zavezniški državniki, če že ne oficijelne zavezniške države, svoje prste vmes. Za enkrat se mora čitatelj zadovoljiti s pregledom poročil, pa si po njih napraviti svoje mnenje, kolikor je pač mogoče. Med temi poročili se mora priznati važnost referatu, ki je poslal znani dopisnik P. S. Mowrer čikaški "Daily News". Omenjeni korespondent pravi:

"Če se pazno uvažujejo dogodki, ki so vedli do državnega prevrata na Ogrskem, se zdi verjetno, da so Briti in Francozi prevarili ameriško delegacijo na mirovni konferenci, ko so spravili nadvojvodo Josipa Habsburga do oblasti na Ogrskem, potem ko so se zavezniške vlade že sporazumele, da naj Julius Peidl nastopi kot naslednik Bela Kuna kot državni šef.

Na dan prihaja, da so bili Angleži in Francozi več kot štirinajst dni pred padcem Bela Kuna v stiku s Peidlom in da je bil očitno italijanski polkovnik Romanelli posredovalec. Obenem prihaja na dan, da so se ob istem času v Szegedinu — brez dovolje-

nja in morda tudi brez znanja Italijanov, vsekakor pa tudi brez znanja Američanov — vodila pogajanja, da bi se namestil nadvojvoda Josip.

Ko je Peidlova vlada v Budimpešti prevzela oblast, je pričakovala, da jo zavezniški priznajo. Nenadoma je prišel na presenečenje vsega sveta drugi coup d'état. Peidl se je umaknil in Josip Habsburg je nastopil. Nastop Peidlove vlade gotovo ni mogel presenetiti francoskega, angleškega in italijanskega zunanjega urada, toda ustanovitev Josipove vlade je najbrže presenetila marsikoga, le gotovo ne francoskih, angleških in nemara rumunskih državnikov, generalov in diplomatov. Zdi se neverjetno in vendar resnično, da ni ameriška delegacija o večjem delu te intrige ničesar vedela. Njeno presenečenje nad tem, kar se je zgodilo, je bilo odkritosrčno.

Vse prizadete zavezniške vlade so utajile ali pa bodo najbrže utajile sodelovanje pri omenjenih dogodkih, toda kažejo se že znamenja, da se Francija in Anglija ne jezita tako na Rumune, kakor bi bilo soditi po notah, poslanih Rumuniji.

Poskusil bom podati, kar je po mojem prepričanju resničen popis tajnega pogajanja, ki se je vršilo, preden je prišlo do sedanje ogrske situacije.

Ko je mirovna konferenca dovršila avstrijsko pogodbo, je nastal problem, kako se pogoditi z Ogrsko. Ker je vladalo mnenje, da ni mogoče uspešno obravnavati s komunisti, je konferenca naposled dne 11. julija izrekla, da je edini način, ki bi vodil do miru in do obnovitve gospodarskega življenja, potrebnega za srednjo Evropo, oborožena intervencija. Nastalo je pa vprašanje, kdo naj nastopi. Francija in Anglija nista mogli zaradi radikalne opozicije doma storiti tega, Zedinjene države pa niso hotele dati svojega vojaštva za ta namen. Vprašali so Srbe, toda ti niso bili pri volji nastopiti sami ali pa z Rumuni, češ da se boje bolgarskega napada za hrbtom. Italijani očitno niso soglašali z ostalimi zavezniki in so — zaradi svojih lastnih razlogov — izjavili, da jim ni mogoče poslati vojaštva.

Ostali so le še Čehoslovaki in Rumuni. Češka vojska je bila zelo slaba in povrh tega se ni zdelo modro odtegniti jo iz italijanskega sektorja. Edini zavezniški, ki so bili res pripravljeni za nastop, so bili Rumuni. Njih edine zahteve so bile, da se jim poda garancija proti bolgarskemu napadu iz za hrbta in praktično proste roke na Ogrskem, če dosežejo uspeh.

Verjetno je, da so Francozi in Angleži na tej podlagi hoteli nadaljevati pogajanje, toda ameriški delegati so nasprotovali. Bali so se predvsem, da ne bodo Rumuni sami dovolj močni proti Madjarom. Nadalje pa so mislili, da izzove od samih Rumunov podvzeta akcija predsodke pri končnih sklepih mirovne konference. Vrhu tega se je kazala potreba, da se sklene z Ogrsko čim prej mir na kakršenkoli način. Američani so vztrajali na stari politiki, da se Bela Kun bodisi privede do poboljšanja, ali pa da se zruši z diplomatičnimi notami. Zdi se, da je konferenca za trenotek sprejela ameriški predlog, toda iz važnih razlogov je verjeti, da so se vršila razna pogajanja izven konference med francoskimi in an-

gleškimi reprezentanti na eni in gotovimi ogrskimi elementi in Rumuni na drugi strani.

Oba rumunska pogoja sta bila, kakor se zdi, sprejeta. Rumunom se je nedvomno dovolilo verjeti, da bodo imeli na Ogrskem razmeroma prosto roko, če dosežejo uspeh. Francozi, ki imajo doslej dve diviziji stare vojske na Balkanu, so pa razorožili Bolgare in s tem zavarovali Rumune za hrbtom.

Pri teh pogajanjih se je naravno pojavilo vprašanje, katera vlada naj sledi Bela Kunu. Angleški in francoski reprezentanti, ki so se pogajali v Švici in na Dunaju, so se navidezno s posredovanjem italijanskega polkovnika Romanellija sporazumeli s Peidlom. Italijani so se močno upirali ustanovitvi reakcionarne vlade na Ogrskem ali v kateremkoli delu bivše Avstrije, ker se boje, da bi se staremu plemstvu, če pride spet do kontrole, pod to ali ono pretvezo posrečila obnovitev stare monarhije. Edini pogoj, pod katerim so se navidezno hoteli spojiti s Francozi in Angleži, je bil ta, da naj bo vlada, ki nasledi Bela Kuna, kolikor mogoče oddaljena od reakcije. To razlaga, zakaj so bili zavezniki, ki so se pogajali s posredovanjem polkovnika Romanellija, navidezno pripravljeni priznati takega moža kakor je Peidl, ki je bil faktično član Kunovega kabineta.

Toda na drugi strani Ogrske, v Szegedinu, prav na francosko-rumunski črti, so Francozi in Angleži, gotovo ne s soglašanjem Italijanov in morda celo brez njihovega znanja vodili ob istem času pogajanja s popolnoma drugo vrsto ljudi. Kakor se zdi, niso ne Francozi ne Angleži verjeli, da bi mogel Peidl podati garancije za zmerno in stalno vlado. Kar se tiče Rumunov, jim je bila gotovo ustanovitev konservativne vlade na Ogrskem ljubša.

Okrog nadvojvode Josipa v Szegedinu so se zbrali razni elementi starega režima in znatno število "lojalnih" Madjarov, ki so mu ponudili svojo službo. Ti prostovoljci niso bili nikdar porabljeni, ker jih ni bilo mogoče oborožiti.

Ostali dogodki govorijo sami. Komunisti so očitno pričakovali rumunski napad. Njihovega sklepa da udarijo prvi, ni mogoče drugače razlagati. Ko so najprej dosegli uspeh, so bili potem hitro premagani in brezupno strti. Rumuni so jih vrgli za reko Tiso, medtem ko so francoski oddelki, ki so operirali severno od Szegedina, napadli od strani, dasi se pri zasledovanju niso združili z Rumuni.

Potem je prišel drugi coup d'état. Josip Habsburg je bil nameščen, medtem ko so Italijani in Američani v začudenju debelo pogledali . . ."

* * *

Tem in podobnim vestem skušajo Rumuni ugovarjati. Rumunski poslanec v Parizu je podal izjavo v "Tempsu", v kateri pravi:

"Bukoreštska vlada nima razlogov, da bi simpatizirala z nadvojvodo Josipom osebno, ali pa z reakcionarno vlado, ki jo zastopa. Rumunija gotovo ne bo podpirala nobene vlade v Budimpešti, ki ni sprejemljiva za zaveznike. Rekvizicije Rumunov ne dosegaajo od daleč madjarskih rekvizicij. Rumunski zastopniki so dobili stroga navodila, da preiščejo to zadevo v soglasju z zavezniki. (Kakor je znano, se

je Rumunom očitalo, da so brezobzirno plenili na Ogrskem in Hoover je celo ustavil pošiljanje ameriške hrane na Ogrsko, češ da ne pride vsled rumunskih ropov v roke tistim, katerim je namenjena.)

Srečna posledica rumunskega nastoja je bila ta, da je bil zaveznikom zopet omogočen vstop v Budimpešto in da se je zatrla boljševiška propaganda. Sedaj je naloga zaveznikov, da uvedejo s pomočjo Rumunije na Ogrskem vlado, s katero se more skleniti definitiven mir.

Prepričan sem, da spoznajo zavezniki v naših zastopnikih vdane in prijateljske sodelavce. Zveze posebno med Francijo in Rumunijo so premočne, da bi se mogle prekiniti zaradi vprašanj oblike."

Pred kratkim so bile po časopisih vesti, da je mirovna konferenca v Parizu že uredila balkanska vprašanja in v nekaterih listih je bilo že videti "novi" zemljevid jugovzhodnega Balkana. Kakor je videti, je šlo tukaj za raco, kajti pogajanja se še vodijo. Zadnji čas se poroča, da dobe Bolgari pristop do egejskega morja bodisi čez Dedeagač ali pa čez Kavalo. Pot do morja pa bo držala čez nevtralizirano ozemlje pod internacionalno kontrolo.

Zdi se, da je internacionaliziranje teritorijev nova moda, ki se čim dalje bolj razširja. Toda v vseh slučajih so mali narodi tisti, katerim se odteguje ozemlja, ki se postavljajo pod takozvano internacionalno kontrolo. Polagoma postaja to že nekam čudno in dobiva tako obliko, kakor da bi šlo velenj za to, da se čim bolj obreže samostalnost in neodvisnost malih držav. Na Balkanu so nekatera vprašanja pač res zapletena, toda narodno mešanih krajev najdemo tudi drugod po Evropi dovolj, a vendar skuša mirovna konferenca drugod rešiti ta vprašanja brez tistega skrajnega parceliranja, ki ga opazujemo baš na Balkanu, najsi bo na vzhodni ali pa na zapadni strani.

Če bi šla vsa politika zaveznikov za tem, da se sploh rešijo nacionalna vprašanja v Evropi, bi nam bila taka skrupuloznost razumljiva in nič ne bi ugovarjali, pa če bi bilo treba napraviti še manjše avtonomne kraje. Seveda bi se morala iskati pota, da bi bilo takim pritlikavim državicam mogoče stopiti v gospodarske zveze s sosedi, kajti smešno bi bilo v naših časih tako skrajno cepljenje, če naj bi se izvršilo tudi v ekonomičnem oziru. Vsak otrok pač že ve, da je doba gospodarstva v malem minila. Ni pa znamenj, da imajo konferenčni učenjaki taka vprašanja pred očmi, pač pa izgleda čimdalje bolj, da se ustvarjajo državice, ki ne bodo mogle ne živeti ne umreti in bodo v gospodarskih ozirih izročene na milost in nemilost velikanom. Z geslom o enakopravnosti in zaščiti malih narodov se to početje pač zelo slabo strinja. Ali tega smo se že privadili.

Iz Santiaga v Chile poročajo, da je ondotni mestni svet sklenil dovoliti deset milijonov za stavbe, da dobe nezaposleni delavci dela in se odpravijo nemiri, ki jih pripisujejo zlasti druginji živili . . . Chile je država v južni Ameriki, torej precej daleč od nas . . .

Evropa in Rusija.

Iz Berlina pošilja korespondent M. Farbman dopis, ki kaže precej jasno, kako zgrešena je bila politika zaveznikov napram Rusiji, ne le ker je bila vseskozi nedemokratska, ampak tudi zato, ker pri naša vsej Evropi neizmerno gospodarsko škodo.

Dopis se glasi:

Angleško časopisje je razkrilo novo nemško nevarnost. Cele tedne so Northeliffovi listi objavljali časniške vesti, kazoče, kakšna nevarnost da preti stvari zaveznikov in vsega človeštva, če pride do gospodarskega sporazuma med Nemčijo in Rusijo. Faktučna situacija je ta, da je rusko vprašanje v zadnjem času preživelo temeljito izpremembo.

Dve leti je svet živo naglašal potrebo, da se pomaga Rusiji. Koliko dobrih namenov je bilo izrečenih, koliko se je obljubovalo! Svet pa je bil ves zatopljen v svoje lastne probleme. Pomoč za Rusijo se je pod to ali ono pretvezo neprenehoma odkladala. Poieg humanitarnega čuta je obstajal tudi gospodarski interes z ozirom na možnost izkoriščanja dežele. Ali tudi te izgleda je bilo mogoče odkladati, kajti ker so bile vse dežele izključene od tega dobička, ni nobena trpela zaradi odlašanja.

Toda zadnji čas je dobila ruska politika drug pomen. Polagoma se je začelo gledati na Rusijo s povsem drugega stališča. Postalo je jasno, da se ne more akcija v Rusiji dalje odkladati, ampak da je treba uvaževati o njej s stališča simpatije do ruskega ljudstva. Uvaževati se mora o njej ne s tega stališča, da se pridobi ruski trg, ampak zato, ker je Rusija neizogibno potrebna za gospodarsko eksistenco Evrope. Blokada Rusije se mora odpraviti — ne pod pritiskom privatnih trgovskih interesov, ampak zato, da se reši Evropa, kajti politika izstradanja Rusije je v resnici politika izstradanja Evrope. Brez ruskih surovin in živil ne more Evropa eksistirati.

Preden je bilo podpisano premirje in še potem, preden je bila odpravljena nemška blokada, je živel svet v tolažilni iluziji, da more Amerika preživljati Evropo in jo oskrbivati s surovinami. Te iluzije ni več. Spoznava se, da morejo ameriške zaloge zadostiti le delu ogromnih zahtev izstradane in izžrpane Evrope, in da se ne more niti te zadostne zaloge živil in surovin dovažati dovolj hitro, ker ni dovolj ladij na razpolago.

Ko se je razpršila ameriška iluzija, so začeli evropski narodi spoznavati, da se morajo zanašati nase. Obupani so, videči gospodarsko nevarnost, ki jim grozi. Primanjkuje jim živeža, premoga, obleke in bivališč. Transportna sredstva so desorganizirana in se naglo bližajo popolnemu polomu. Kredit je izginil in Evropa je padla nazaj na sistem izmenjavanja. Psihologija Evrope je sedaj podobna psihologiji berača. Ljudstvo čaka s strahom na vsak vlak z živežem.

Morda ni nič moglo tako razkriti evropsko bedo, kakor izjava Mr. Chamberlaina v angleški zbornici, da so Anglija, Francija in Italija poslale v Av-

strijo blaga v vrednosti 9,000,000 funtov sterlingov, to je 45,000,000 dolarjev, kar je enako hipoteki na vso avstrijsko zalogo zlata, na njene gozdove, zunanjo trgovino, sol, in javna dela.

Ljudstvo gubi bolj in bolj nado na izboljšanje. Težko je podati pravi pojmov o groznem strahu, s katerim pričakuje ljudstvo bodočo jesen in zimo. Čuti, da je ta stara, izstradana, ruinirana in preobljubljena Evropa izgubljena.

A kadar govore ljudje v svojem strahu tukaj v Nemčiji o Čehoslovakiji, Avstriji in drugih deželah, se obračajo proti Rusiji kot edinemu viru za surovine in živila. Pri tem pa spoznavajo, da zasledujejo zavezniki s svojo blokado Rusije politiko, ki pomeni toliko kolikor blokada Evrope. Tukaj v Nemčiji čuti ljudstvo nujnost problema bolj živo kakor kjerkoli drugod v Evropi, toda naposled je to le vprašanje stopnje. Evropo žene življenska sila proti Rusiji in Nemčija more tej sili kljubovati še manj kot vsi drugi. In vendar nima Nemčija, kakor ves svet, nobene ruske politike.

Kakor ostale vlade se boji tudi nemška dotakniti ruskega problema. Le ena razlika je v tem: Nemška vlada se pred vsem boji zavezniškega ukora. V resnici je osnovan ves krik zavezniškega časopisja zaradi "nove nemške nevarnosti" na prav malo pomembnem odposlanstvu nekaterih nemških tvrdk in bank, ki imajo privatne interese v Rusiji, da preišče ondotno gospodarsko situacijo. Žalostno znamenje je to — ta brezmoč Nemčije, ki ve, da je propad neizogiben, če se ne obnove gospodarski stiki z Rusijo, pa ji je vendar od zaveznikov vsak gibljaj prepovedan.

"Ne upamo se približati Rusiji, ker bi nam zavezniki napravili faktučne mirovne pogoje še bolj neznosne," pravijo uredniki velikih nemških listov, državniki in trgovci. Nobena nevarnost nemško-ruskega sporazuma ne obstoji, pač pa gotova in resna nevarnost, da bo Evropa prepuščena razpadu na drobne koščke, če ne pride do gospodarskega sporazuma z Rusijo."

Enotnost duha levega krila v teoriji in praksi.

Od prvih konferene, ki so jih obdržavali pristaši "levega krila" v marcu, aprilu in maju t. l. v Bostonu, New Yorku in Chicagi, z namenom, da pridobijo socialistično stranko za komunistični program, za "enotnost duha", to, o čemer je "levo krilo" tožilo, da ga strankino vodstvo zatira in mu ovira polet za diktaturo, bi človek mislil, da se je ta "enoten duh" ućvrstil in da bo pomedel pred seboj vso reakcijo ter ustvaril solidno in mogočno falango revolucionarnega delavskega gibanja v Ameriki. Mesto tega pa doživljamo nekaj drugega.

Netolerantnost, ki izhaja iz prevelike ambicioznosti posameznih "leaderjev", je porodila toliko razhajajoćih se duhov, da se človeku, ki zasleduje

razkrajjanje in parceliranje teh sil v stranke in stronce, dela kar tema pred očmi.

V št. 616 smo poročali, da je socialistična stranka razdeljena v tri krila. To poročilo je treba danes vsled dogodkov, ki so se odigrali od tedaj, popolniti v toliko, da ni le socialistična stranka sama razdeljena v tri krila, ampak se je razvilo ravnotoliko kril v "levem krilu" samemu.

Že na newyorški konferenci, na kateri so se zbrali od stranke odslovljeni elementi, da se posvetujejo, kako naj izvedejo "enotnost duha" v praksi in prevzamejo strankino vodstvo, je prišel prvi krah. Michiganska državna organizacija in pet narodnostnih federacij se namreč niso mogli zediniti z ostalimi pod vodstvom L. C. Fraine, (new-yorška frakcija) glede na "okupacijo" stranke, ki se ima izvesti 30. avgusta na izredni konvenciji v Chicagi. Frainova frakcija je za "okupacijo", med tem ko michiganska državna organizacija in pet narodnostnih federacij temu ugovarjajo, češ, da socialistična stranka ni vredna "okupacije". Vse kar je treba je proglasitev nove — komunistične strank. Ker je bil vsak kompromis glede tega nemogoč, je čikaška — michiganska frakcija odšla iz konference in proglasila v Chicagi sedež komunistične stranke. Tajnikom je odbrala nekega Dennis E. Batta iz Detroita, Michigan. Izdal je svoj proglas, kjer naznanja svojo konstituiranost in pošilja članom svoje znamke. Ker new-yorška frakcija ni hotela zaostati v tej konkurenci za Chicago, je tudi ona proglasila svoj "glavni stan" v New Yorku, in posluje na svojo roko kakor leta v Chicagi. Tajnik new yorške frakcije je neki Ferguson iz Chicage.

New yorška frakcija se loči od čikaške v tem, da smatra svoje organizacijo za provizorično, to je tako dolgo, dokler njeni člani ali "vodje", ki so še vedno v skupni stranki in se prizadevajo da bo "okupacija" lažja, tega ne izvedejo na konvenciji, ki se vrši 30. avgusta v Chicagi.

Poleg tega dela za povoljni rezultat "levega krila" "novoizvoljeni" gl. odbor socialistične stranke, ki se je bil pred kratkem konstituiral na posebni seji v Chicagi, o kateri pa trdi stara eksekutiva in gl. tajnik Germer, da je bil "izvoljen" na sleparški način. Na tej seji je odbral svojega tajnika F. Wagenknehta iz Clevelanda, ki posluje v imenu socialistične stranke tamkaj. Na tej seji (kateri je prisostvovalo le nekaj članov novoizbranega gl. odbora) je pozval ta odbor Germerja, naj odda vse strankino premoženje in arhive novemu odboru, češ, da je termin starega odbora po pravilih potekel s 1. julijem t. l.

Germer seveda noče ničesar slišati o novi eksekutivi in vstraja s svojo eksekutivo na svojem mestu, češ, da ima zadevo o volilni slepariji in kršenju strankinih načel suspendiranih elementov zaslišati izredna konvencija. Ker se stara eksekutiva noče umakniti, sklicuje tudi "nova" eksekutiva na isti dan in v isto poslopje konvencijo, tako da boste mesto ene dve konvenciji.

Poleg tega se vrši konkurenčno 1. septembra tu-

di konvencija komunistične stranke, ki ima svoj sedež v Chicagi.

Če se novemu odboru ne posreči "okupirati" stranko, tedaj se frakcija, ki je vodi "nova" eksekutiva in katere gl. stan je v Clevelandu, bržčas pridruži newyorški frakciji, ali pa narobe: new-yorška Clevelandu. Če se zgodi poslednje, ostane, kakor izgleda, ime Socialist Party ohranjeno, v drugem slučaju pa bi se morali ostali pridružiti komunistični stranki v New Yorku, odnosno v Chicagi. Kako si boste v tem slučaju gledale new-yorška in čikaška frakcija, katere obe trdite, da ste komunistične, je teško reči.

Med tem bo pa stara eksekutiva socialistične stranke poslovala dalje in bo primorana odsloviti vse elemente, ki se ne strinjajo z njeno taktiko in načeli. Sliši se, da je vsled teh prestopkov izključena že tudi drž. organizacija v Ohio. Da bo stranka sprejela času primirne izjave in poskusila, da se vzdrži na površju, je razumljivo; ne bo se pa dala gnati kakor izgleda, da sprejme v svoj program "masno akcijo" in diktaturo proletarjata, v smislu, kakor ga zagovarja komunistična stranka v svojem programu.

Tako daleč je danes dovedlo "levo krilo" v Ameriki socialistično gibanje, da so se iz enega urada pojavili štirje. Pridevki, ki so se svoječasno metali na zmerne, leto danes vse križem med "levimi elementi" samimi. Iz prvotne namere, da "okupirajo" stranko za revolucionarne namene, se je razvila divja gonja, kako bi "okupirali" drug drugega. Izkazalo se je, da teorija "enotnost duha" levega krila, ne odgovarja praksi.

D—r.

Romain Rolland:

Jaurès.

Pred našimi očmi se odigravajo bitke, v katerih umira na tisoče ljudi, in pogostoma nima njih žrtev niti najmanjšega vpliva na izid bitke. V drugih časih lahko pomeni smrt posameznega človeka izgubljeno bitko za vse človeštvo. Umor Jauresa je bil taka katastrofa.

Koliko stoletij je bilo treba, koliko bogatih civilizacij severa in juga, sedanjih in minolih, razširjenih in dozorelih v dobri francoski zemlji, pod zapadnim nebom, da se je moglo sploditi tako življenje? In kdaj se posreči tajnostnemu slučaju, ki kombinira elemente in sile, zopet drug eksemplar tega dobrega genija?

Jaures je zgled, v moderni dobi skoraj osamljen zgled velikega političnega govornika in obenem velikega misleca, spajajočega obsežno omiko s presunljivim opazovanjem in visoko moralo z energijo dejanja. Treba se je vrniti vse do starega veka, da se najde podoben človeški tip. Obenem povzdigujoč mase in očarujoč elito razmetava s polnima rokama svojega plemenitega genija ne le v govorih, temveč tudi v svojih zgodovinskih knjigah, v svojih filozofičnih delih, povsod zapuščajoč svoj znak, brazdo svojega robustnega dela, seme svojega naprednega

duha. Pogostoma sem ga slišal v zbornici, na socialističnih shodih, na zborih za obrambo potlačenih narodov; počastil me je celo s tem, da je predložil mojega Dantena pariškemu ljudstvu. Zopet vidim njegovo veliko postavo, pokojni in radostni obraz bradatega in dobrotnega velikana, njegove oči, majhne, žive in smehljajoče, katerih jasni pogled je znal sočasno zasledovati polet idej in opazovati ljudi; vidim ga zopet na odru, izprehajajočega se tam, z rokama zadej prekrižanima, s težkimi koraki kakor medved, kako se nenadoma obrača, da vrže s svojim monotonim in bronastim glasom kakor top v maso tiste kovane besede, ki so mogle dosegati najvišja mesta razsežnih amfiteatrov in so se dotikala src, besede, ki so po vsej dvorani dvigale dušo vsega ljudstva, spojenega v enem čutu. In kakšna krasota je bila videti te mase proletarcev, zanešene z velikimi sanjami, ki jih je izzval Jaures na daljnih obzorjih — mase, ki so pile v glasu svojega tribuna grško misel!

Izmed vseh talentov tega moža je bil najosnovnejši ta, da je predvsem znal biti človek — ne mož enega poklica, enega razreda, ene stranke, ene ideje — temveč cel, harmoničen, prost človek. Nič ga ni oklepalo, toda sam je v sebi vklepal vse. Najvišji izrazi življenja so se spajali v njem. Njegova inteligenca je potrebovala enotnosti; v njegovem srcu je bila strast svobode. In ta dvojni instinkt ga je varoval despotizma stranke in anarhije. Njegov duh je skušal vse objeti, ne da bi to vklenil, temveč da spravi vse v harmonijo. Predvsem je imel genija, da je videl v vsaki stvari, kar je bilo v njej človeškega. Njegova sila splošne simpatije se je prav tako upirala tesni negaciji kakor fanatičnemu pritrjevanju. Vsaka netolerantnoest je vzbujala njegovo zgraznanje.

Če se je postavil na čelo stranki revolte, se je to zgodilo z idejo, da prihrani velikemu delu proletarske revolucije odporno in okrutno vonjavo krvi, moirite in sovraštva, ki je bila spojena z meščansko revolucijo. Proti vsem doktrinam je "reklamiral v svojem in v svoje stranke imenu spoštovanje do človeške osebnosti in duha, ki se izraža v vsaki izmed njih" (1910). Sam čut moralnega antagonizma, ki obstaja med ljudmi tudi brez vidnega boja, nevidni plot, ki se postavlja proti ljudskemu bratstvu, mu je bil bolesten. Dejal je, da ni mogel čitati besed kardinala Newmana o prepadu prokletstva, ki da je med ljudmi odprto od začetka življenja, ne da bi bil obentil nekakšno grozo. . . . Videl je prepad, pripravljen, da se poglobi pod koraki vseh teh ubogih, krhkih ljudskih bitij, ki si domišljajo, da so spojena s skupnostjo simpatije in izkušenj. . . .

Vse svoje življenje je posvetil nalogi, da izpolni ta prepad nerazumevanja. Imel je to originalnost, da je znal biti, dasi je bil govornik najnaprednejših strank, posredovalec med bojujočimi se idejami. Vse jih je skušal združiti v službi dobrega in skupnega napredka: V filozofiji spajajoč idealizem in realizem, v zgodovini preteklost in sedanjost, v politiki ljubezen do domovine s spoštovanjem drugih domovin. Zelo se je varoval, da ne bi, kakor taki fanatiki,

ki se imenujejo svobodomisleci, proskribiral karkoli v imenu česarkoli. "Imamo" — je dejal — "kult preteklosti. Ni zastoj, da so vsa ognjišča ljudskih generacij plamtela; toda mi korakamo dalje, bojujemo se za nov ideal; pravi dediči ognjišča svojih prednikov smo mi; mi smo vzeli z njega plamen, vi hranite z njega le pepel." (1909). . . . Se v svojem razgovoru o "Socialistični zgodovini revolucije" je pisal: "Mi skušamo spraviti Plutarha, Micheleta in Karla Marxa. Pozdravljamo z enakim spoštovanjem vse junake volje. Zgodovina, tudi če se vzame kot študij gospodarskih oblik, ne oprosti človeka nikdar individualne hrabrosti in plemenitosti. Moralno višino jutrnje družbe določi današnja višina vesti. Postaviti za zgled vse junaške bojevnike, ki so tekom stoletij imeli strast ideje in so znali prezirati smrt, se pravi torej vršiti revolucionarno delo". — Tako uvaja v vse, česar se dotakne, plemenito sintezo življenjskih sil, v vse vlaga svoj veliki panoramični pogled na svet — zmisel enote v sestavljeni in pomični stvari. To občudovanja vredne ravnotežje neštevilnih elementov predpostavlja pri tistem, kdor jo uresniči, sijajno zdravje telesa in duha, obvladovanje vsega bitja. To je Jaures imel in zato je bil krmar evropske demokracije.

Kako daleč in kako jasno je videl! Pozneje, kadar se bo govorilo o velikem razvoju zadnje vojne, se prikaže on kot važna priča. Kaj vse je predvidel! Prelistajte njegove govore tekom več kot desetih let. Še je prezgodaj, da bi se sredi boja citirali izreki maščevalca za bodočnost. Spomnite se le, da se javlja že od leta 1905 strah pred vojno, ki pride — njegova slutnja tu tihega, tu ostrega, a vedno globokega in grozečega konflikta med Nemčijo in Anglijo — (1909); — njegova obsodba tajnih nevarnosti finančnih in diplomatičnih krogov evropskih, katerim je ugodna otopitev duha javnosti; — njegov alarmni klic proti senzacionalnim lažem časopisja, ki ga pogostoma ravna zanikrn kapital in finančno kalkuliranje, ali pa je opojeno od prevzetnosti, ki seje paniko in sovraštvo in se cinično igra z usodo milijonov ljudi; — njegove besede, obsojajoče tiste, ki jih je imenoval "rodoljubne tolovaje"; — njegova napoved hlapčevskega stališča, na katero se postavi nemška socialna demokracija v slučaju vojne, kateri je na amsterdamskem kongresu pokazal ogledalo njene ponosne slabosti, pomanjkanje revolucionarne tradicije, pomanjkanje parlamentarne moči; — njegova napoved stališča, ki ga zavzamejo nekateri voditelji francoskega socializma, na primer Jules Guesde v vojni velikih držav; — in ne glede na vojno njegova napoved bližnjih in oddaljenih, družabnih in svetovnih posledic tega spopada narodov. . . .

Kaj bi bil delal, če bi bil živ? Evropski proletariat je gledal nanj, verjel je vanj, kakor je dejal Camille Huysmans v svojem nadgrobnem govoru v imenu Internacionale. Nobenega dvoma ni, da bi se bil, kakor se je boril proti vojni, dokler ni bilo izgubljeno vsako upanje na nje preprečenje, lojalno poklonil skupni dolžnosti narodne obrambe in da bi se je bil udeležil z vso energijo. V popolnem soglasju

z Vanderveldom in Beblom je na stuttgartskem kongresu izjavil: "Če bi kakšen narod v kakršnihkoli okoliščinah a priori odklonil obrambo, bi igral igro nasilniških, barbaričnih in nazadnjaških vlad... Ljudska enota bi se uresničila v tlačanstvu, če bi izšla iz tega, da pogoltnejo gospodujoči narodi premagane..." In ko se je vrnil v Pariz in je podajal pariškim socialistom poročilo o kongresu — dne 7. septembra v dvorani Tivoli-Vaux — je označil kot dvojno dolžnost: Vojno vojni, dokler še ni nevarnost na pragu, v dobi krize pa vojno za obrambo narodne neodvisnosti. Ta veliki Evropejec je bil velik Francoz. Toda gotovo je tudi, da ga obveznost napram domovini, krepko izvajana, ne bi bila ovirala v vzdrževanju njegovega ljudskega ideala in da bi bil gledal in pazil na vsako priliko za povratak raztrgane enote. Gotovo ne bi bil nikdar dovolil, da bi bila ladja socializma nasedla na pesku, kakor so storili nekateri njegovi slabotni nasledniki.

Izginil je. Toda kakor žarke luči, ki slede solčnemu zahodu, se razlivajo nad krvavo Evropo, nad katero se dviga mrak, odsevi njegovega jasnega genija, njegova dobroti v trdem boju, njegov optimizem, ki se tudi v katastrofah ni dal uničiti.

Neka njegova stran, — neumrjoča stran, ki je ni mogoče čitati brez globokega vtiska — predstavlja dobrega Alcida, Herakla po njegovem delu, poživajočega na materinski zemlji:

"So ure — pravi — ko okušamo, hodeči po zemlji, pokojno in globoko radost, kakor zemlja sama... Kolikokrat sem si, hodeč po mejah, preko polja, dejal, da hodim po zemlji, da ji pripadam in da pripada ona meni; in nehote sem začel korakati počasneje, ker ni bilo vzroka, da bi hitel po njenem površju, ker sem jo pri vsakem koraku čutil, ker sem jo imel vso in ker je, če se more tako reči, moja duša korakala v nižini. In kolikokrat sem se, ležeč v jarku, na kraju dneva obrnjen proti sladko modremu vzhodu, spomnil, da zemlja potuje, da hiti, bežeča pred utrujenostjo dneva in omejenim obzorjem solnca, s silnim poletom proti vznešeni noči in neomejenim obzorjem, jaz pa da grem z njo vred proti njim; in občutil sem v svojem telesu kakor v svoji duši, in v sami zemlji kakor v svojem telesu vtrepel tega dviganja in opažal sem čudovito nežnost v teh modrih prostorih, ki so se odpirali pred menoj brez poškodovanja, brez gibljaja, brez šuma. O, koliko globokejši in toplejši je to prijateljstvo našega telesa in zemlje od blodnega in nedoločenega prijateljstva našega pogleda in neba, pokritega z zvezdami! In koliko manj krasna bi bila našim pogledom zvezdna noč, če se ne bi obenem čutili spojene z zemljo..."

Vrnil se je v zemljo, — v to zemljo, ki je bila njegova in kateri je pripadal. Sedaj pripadata drug drugemu. Ali njegov duh jo sedaj ogreva in dela človeško. Pod krvavimi progami, razlitimi po njegovem grobu, kali novo življenje in jutrnji mir. Jauresova misel je rada s starim Heraklitom ponavljala, da ne sme nič prekiniti nepretrganega toka stvari in "da ni mir nič drugega kakor oblika, ena

stran življenja, in da je to, kar je danes boj, začetek jutrnjega mira."

Ta članek je bil napisan leta 1915 in je izšel v listu Journal de Geneve. Romain Rolland je eden najznamenitejših sodobnih francoskih pisateljev in ker je pripadal drugim krogom kakor Jaures, je njegova poštena sodba o velikem socialističnem voditelju tem zanimivejša v času, ko je strahopetno sodišče skušalo oskruniti spomin na umorjenega z oprostivijo njegovega morilca. Vrednost članka se pa kaže zlasti v tem, da dobivajo nekatere v njem izražene misli prav sedaj, po končani vojni kri in meso.

Niso kraljevaši—niso!

Od nekod je zapihal veter, in omizje, ki si nadeva ime "Slovenska Narodna Zveza", ga je občutilo, pa hiti, da obrne plašč, dokler ne bo prepozno. Vsaj nekateri besedniki te spoštovane, četudi že skrajno sevrkle družbice.

"Ameriška Domovina" — to je namreč ime nekega v Clevelandu izhajajočega lista, ki se je pred nedavnim prekrstil — je občutila potrebo, da se zopet enkrat zagovarja zaradi monarhizma. Zakaj prihaja sedaj s to obrambo, je uganka, ker se že celo večnost živ krst ne zmeni za zvezico in bi zaradi J. R. Z. lahko tudi nadalje mirno počivala brez strahu, da bo kdo motil njeno spanje. Toda če mislijo nekateri gospodje, da je treba govoriti o teh rečeh, jim navsezadnje lahko posvetimo par minut, četudi vemo, da se ne izplača.

"A. D." bi rada dopovedala ameriškim Slovincem, da zvezica, kateri služi za košček glasila, ni "kraljevaška". Monarhizma namreč nima v svojih pravilih. Ko je zastokala zaradi svoje nedolžnosti v pogledu kraljevaštva, se pa skuša malo postaviti in si trka po prsni, češ koliko dobrega da je storila za rojake v tej deželi, in stari domovini in po vsem širnem svetu sploh.

Ne zavidamo "S.N.Z." njenih takozvanih uspehov. Človek mora — kakor je rekel češkoslovaški predsednik Masarik — imeti tudi kaj za svojo fantazijo, zlasti če je fantazija vse, odkoder more črpati svojo slavo. Toda rahločutna "A. D." naj ne pričakuje, da bodo Slovenci v Ameriki tako naivni, kakor bi jih ona rada videla. Šola zadnjih let ni mogla ostati brez sadov in kdor odpira oči, jih je med Slovenci opazil. Tako na primer bi mila Clevelandčanka bolje storila, če ne bi pogrevala tistih kart, s katerimi bi se rada pobahala, ako bi šlo. Že davno ve vsak rojak, da so bile tiste karte brez vsake cene, kajti tekom vojne je bilo vse od tega odvisno, kako se obnaša človek, ne pa kakšne karte ima v žepu. Izkaznice, ki jih je izdajala "S.N.Z.", niso imele niti za cent več vrednosti, kakor članska karta katerekoli organizacije; kdor ni ničesar zagrešil, se mu praviloma tudi brez tiste karte ni bilo treba bati hudega; če je pa prišel z zakonom na kakršen koli način v konflikt, mu tisoč Zakrajškovih kart ne bi bilo nič pomagalo.

Plemenitost zvezarjev pa ni tičala predvsem v tem, da so hoteli varovati, česar niso mogli varovati; glavni namen teh lepih kartic, ki ga na njeno žalost zvezica le ni dosegla, je bil nekoliko drugačen. Včasih je kdo moder, pa mu to ne zadostuje in bi bil rad še modrejši. V ta namen se mora abnormarno napenjati, pa ne ve, da mu to lahko škoduje na duši in na telesu. Tako je bilo z našo mogočno konkurentinjo. Njene karte niso bile nič drugega, kakor trnek, na katerega bi rada lovila "ribice lude", le da niso bile te ribice že davno več tako "lude" in so spoznale vabo.

Ej, bolje bi bilo, če ne bi zvezarji več govorili o kartah! Spominjajo namreč na epizode iz zgodovine zveze, na katere bi morda sami rajši pozabili. Gospod Pirc, ki bi rad, da se piše njegovo ime od prve do zadnje črke veliko, se je sicer včasih bahal z denunciacijami. De gustibus non est disputandum! Vendar pa imajo kulturni krogi o denunciantih pregovor, ki ni baš laskav zanje. Posebno pa izgubi ovađuštvo vsak "čar", če ostaja brez uspeha, to se pravi, če ni imelo podlage, kar velja splošno za dokaz, da je bila njegovemu notranjemu nagonu ime hudobnost. Na to poglavje spominja fabula o izkaznicah, katerih preveč prebrisani in vsled tega premalo razumni smoter je bil ta, da se napravita dve kategoriji Slovencev, od katerih naj bi bila ena a priori veljala za nelojalno ali vsaj za sumljivo — seveda naj bi to bila tista brez onih famoznih kart.

Uspeha ni imela ta reč nobenega: Kakor se pravi po slovensko, ni bila ne na konja ne na osla. In medtem ko je J. R. Z. brez "kart" raslo, je treba močnega mikroskopa, da odkrije človek mikroorganizem, imenovan Slovenska Narodna Zveza.

Prav sedanjí čas tudi ni nič kaj primeren, da se govori o kampanji za prostovoljce. Saj ve tudi "A. D." kaj o tem, kakšna usoda je doletela tiste idealiste, ki so preveč zaupali oprodom gospoda Karagjorgjevića mlajšega. Ali ne bi bilo bolj priporočljivo molčati, kot pa biti samega sebe po zobeh? ... Naša glasila so svoj čas povedala, kako se je godilo jugoslovanskim prostovoljcem na Ruskem, in prišel bo čas, ko se bo o tem romanu še kaj več povedalo. Toda ni li razočaranje tukajšnjih prostovoljcev precej enako onemu v Rusiji?

Ampak za Zvezo je danes — nenadoma — glavno, da baje ni kraljevaška. Hm! — V svojih pravilih nima monarhizma. Dobro! Toda kakšna je bila tista vlada v Belgradu, ki je morala baš te dni demisionirati? Ni li bila monarhistična do kosti? Ni li naravnost vsiljivo neprenehoma naglašala svoj "Kingdom", dasi je to moralno in juridično popolnoma neopravičeno, ker je Narodno Vijeće za Hrvate in Slovence stopilo v zvezo s Srbijo pod pogojem, da določi šele konstituenta ustavo nove države? Nista li gospoda Pasić in Protić na vse mogoče načine poskušala napraviti iz kraljevine *Fait accompli*, preden se snide ustavodajna skupščina? In pri tem nam prihaja na misel neka resolucija zveznice, na katero so gospodje nemara malo prehitro pozabili. Kaj je s tisto znamenito izjavo, da je vlada v Belgradu edi-

na opravičena govoriti v imenu Jugoslovancov — tista vlada, ki je absolutno kraljevaška in ki bi bila rada celo s politično prevaro in z militarističnim nasilstvom proti volji ljudstva uveljavila svoj monarhizem? Svoje lastne izjave, gospodje, prečitajte, če tako hitro pozabljate, pa boste vedeli, zakaj vas smatra ljudstvo za služabnike reakcionarne monarhistične ideje, če se sme to uboštvu še imenovati ideja.

Naposled pa ne smemo prezreti, da zna "A. D." biti tudi humoristična, kar je v njenem položaju veliko vreden dar. Neprecenljiv je sledeči stavek, ki je bil resnično napisan in resnično tiskan v omenjenem izrednem listu: "Če bi bili (namreč mi, J. R. Z.) malo manj prepirljivi, neznosni, prijazni in bratski, bi bilo vse bolje." — Včasih so ljudje, ki poznajo naš narodni karakter, dejali, da nimamo pravih lastnosti za humorističen list. To bo treba preklecati. Sicer je to posebne vrste humor, ampak vendar humor, če okepaš človeka z blatom, zliješ nanj par golih gnojnic, mu ponudiš s finim izrazom "sunek v gobec", pa ga potem vprašaš, zakaj je vendar tako "prepirljiv", zakaj ni bolj "prijazen in bratski", češ da bi bilo vse lahko boljše.

Veter je zapihal od nekdaj ... Ampak gospodje se bodo morali enkrat naučiti, da plašč ni jadro ...

UTRINKI.

Associated Press poročajo iz Pariza, da ne odobrava mirovna konferenca postopanja Rumunije na Ogrskem, da se ji ne bo dovolilo opleniti deželo in da naznani to rumunski vladi odgovor na zadnjo noto iz Bukarešta. Načrt tega odgovora se glasi po omenjenem poročilu:

"Odštevisi nekatere točke, ki zahtevajo popravilo, jemlje mirovna konferenca z zadoščenjem na znanje rumunsko izjavo, da namerava Rumunija delati sporazumno s politiko, ki jo sprejme konference z ozirom na Ogrsko. To izjavo si razlaga kot znamenje, da hoče Rumunija, kot država, ki sodeluje na mirovni konferenci, sprejeti odloke konference, ki ji bodo od najvišjega sveta naznanjeni potem vojne misije v Budimpešti.

Navodila, ki jih je konferenca trikrat poslala misiji zavezniških generalov in so bila naznanjena v Bukarešti, so določeno in v podrobnostih naznačila sedajo politiko zavezniških sil napram Ogrski, razoroženje ogrskih čet, vzdrževanje reda z najmanjšim možnim številom tujih čet, obnovitev prehrambe, in vzdrževanje od vsakega vmešavanja v notranje zadeve Ogrske, z namenom, da se ohrani tej deželi svoboden izraz narodne volje.

Vrhovni svet vztraja na tem, da se ne more končna odločitev o vojnem, železniškem ali poljedelskem materialu, o živini i. t. d. izvršiti sedaj. V zmislu načel mirovne konference, ki so jih sprejeli zavezniški in pridruženi narodi, in ki so bila zlasti uporabljena v mirovni pogodbi z Nemčijo, ima edino zbor zavezniških in pridruženih sil pravico določiti odškodnino, ki naj jo poda Ogrska, in skleniti, kako

naj se razdeli med prizadete države. Ne rumunska armada ne rumunska vlada nima sama pravice določati rumunskega deleža, ker so vse Ogrski pripadajoče reči skupni zalog vseh zavezniških sil."

Če se je ta nota res poslala Rumuniji, je bil že zadnji čas za to. Vpraša se pa še vedno, ali bodo zavezniki tudi izvajali konsekvence iz te izjave, ali pa se zadovolje v lepo pisanim papirjem. Tudi je vprašanje, če ne prihaja izjava za marsikatero reč že precej pozno, kajti tega, kar so Rumuni na Ogrskem že pobrali, najbrž ne vrnejo več, zlasti tega ne, kar so že pojedli.

Znani dopisnik Paul Scott Mowrer piše iz Pariza o pogodbi med Anglijo in Perzijo, ki podaja nov dokaz, da se ni v glavah merodajnih državnikov nič izpremenilo in da so Wilsonova načela hitreje pozabljena, kot so bila izrečena. Mowrerjevo poročilo se glasi:

Po pogodbi, ki jo je sklenila Velika Britanija s perzijsko vlado, pride Perzija, dočim ostane po imenu neodvisna, praktično pod angleško kontrolo. Pogodbe te vrste so navadno predhodniki pravega protektorata, kakor je bilo z Egiptom. Pogodba določa, da smejo biti le angleški podaniki nastavljeni v službi perzijske vlade, zlasti v vojaških in finančnih zadevah. Carine se revidirajo in angleški kapital poskrbi za razvoj dežele. Firouze Mirza, ki je vodil pogajanja za Perzijo, je imenovan za ministra za zunanje zadeve in perzijska delegacija na mirovni konferenci je razpuščena. Britanija obljublja Perziji, da jo bo podpirala, da dobi odškodnino za škodo, ki jo je pretrpela tekom vojne.

Koncem pretečenega stoletja je bila Perzija diplomatsko bojišče med Anglijo in Rusijo. Leta 1907 so razdelili deželo v dva pasa: Severni del je bil postavljen pod vpliv Rusije, južni pod vpliv Anglije, srednji del se je smatral za nevtrarno ozemlje. Večkrat sta prišli obe sili tako daleč, da je grozil spopad zaradi komplikacij, ki so nastajale vsled te pogodbe. Šele par let pred vojno je Sir Edward Grey popolnoma izpremenil angleško zunanjo politiko in jo postavil na podlago ideje, da doseže sporazum z Rusijo. Britanija je nenadoma opustila svojo tradicionalno dobrohotno politiko napram Avstriji in Bolgarski, in da ugotovi Rusiji, je priznala dinastijo Karagjorgjevič v Srbiji, o kateri so angleški krogi pravili, da se je okoristila z umorom kralja Aleksandra in kraljice Drage. Proti ruski agresivnosti v perzijskem nevtralnem pasu se ni protestiralo, in prav pred vojno je izgledalo, da bo Rusija pogotnila ves nevtralni pas in ga spravila pod svoj vpliv.

Obnemoglost Rusije je podala Angliji prosto roko v Perziji. Lahko se smatra, da sega angleški kos zemljevida poslej od Indije do Sueza in od Sueza do Captowna. Zdi se, da je glavni cilj sedanje angleške države konsolidiranje angleške države med Indijo in Suezom, kakor kaže formalna deklaracija protektorata nad Egiptom in angleški napor za pridobitev Palestine s podpiranjem zionističnega gibanja, pri čemer se velika Britanija nada, da dobi mandat nad židovsko državo, če se ustanovi; v opoziciji

proti Francozom pa zahteva mandat nad Sirijo. Ta opozicija se vodi indirektno na ta način, da se ustanavlja neodvisna država Hedžas pod angleškim vplivom; zahteva se mandat nad Mezopotamijo; jača se angleški vpliv v Afganistanu; naposled podpira isto opozicijo tudi sedanja pogodba s Perzijo.

Nevarnosti te politike so prvič, da spravlja Anglijo v konflikt s Francijo, dokler so francoske zahteve glede na Sirijo še v prepiru; drugič, da vzbujajo bridko sovraštvo Rusije, če pride Rusija še kdaj k sebi, kar mnogi mislijo, da se zgodi. Francozi že protestirajo proti angleškim poizkusom, da bi nadomestili tradicionalno internacionalno sanitarno nadzorstvo v Rdečem morju s čisto angleškim nadzorstvom. "Echo de Paris" pravi, da obstoje slabi vplivi, ki jih je treba ustaviti . . . "

Tako daleč sega Mowrerjevo poročilo. Vse to izgleda kakor navadna delitev plena, pri čemer dobi Anglija, ki je znala biti tako lepo tiho, kakor da je vse teritorialne zadeve nič ne brigajo, svoj lepi delež. Radi bi pa vendar vedeli, kaj je od vseh Wilsonovih načel v praksi ostalo in kdo je še tako naiven, da verjame v večni mir. Vpričo vseh takih intrig postaja tudi liga narodov največja farsa in če se sploh ustanovi, bodo prav tisti, ki jo sedaj snujejo, prvi, ki jo razbijejo, ker si bodo prej v lasih, kot se misli. Če je že sedaj toliko nasprotij med gospodi zavezniki, kaj bo šele, kadar odidejo od zelene mize in ne bodo več mogli pričakovati, da jim prinese dostojno obnašanje in pretveza uljudnosti kaj koristi.

Pred kratkim je bilo poročano, da se Nemci na debelo izseljujejo v Argentinijo, oziroma, da se pripravljajo na gromadno izseljevanje v to deželo. Sedaj prihaja iz Stockholma druga vest, ki na svoj način dopolnjuje prvo. To poročilo se glasi: Dasi so Argentina, Brazilija, Mehika in Chile dežele, kamor se misli izseliti na tisoče Nemcev, ki jih pri tem podpira posebna emigrantska pisarna, se kaže Švedsko kot najboljša dežela za tiste, ki se nameravajo izseliti v kakšno evropsko deželo. Pri švedskem poslaništvu v Berlinu je bilo vloženih okrog 60.999 prošenj za dovoljenje, da se naselijo prosilci na Švedskem. Naravno, da veljajo za take prošnje strogi predpisi in le v posameznih okoliščinah se potni listi uradno potrjujejo. Poslaništvo je preplavljeno z delom, ker dobiva po 300 prošenj na dan. Pred kratkim se je dognalo, da ni bilo še nikdar toliko Nemcev v Stockholmu, kolikor jih je sedaj.

Ta želja po izseljevanju je zelo razumljiva in se more smatrati le za naravno posledico bede, ki so jo povzročile vsled trdih mirovnih pogojev ustvarjene razmere. Če je v Berlinu ustanovljen poseben urad za izseljevanje, ni iz tega sklepati, da se vlada veseli velikega izseljevanja, ampak da hoče vsaj kaj pomagati, ko ne more preprečiti za deželo gotovo neprijetnega pojava.

Nemčija ni edina dežela, ki se nahaja sedaj v takem čudnem položaju, da ima preveč in premalo ljudi obenem. Preveč jih ima, ker ni dovolj živeža zanje; premalo jih ima, ker je pomnožitev produkcije eden njenih najvažnejših, pravzaprav sploh naj-

važnejši gospodarski problem, a ta se naravno ne more doseči brez delavnih moči. Tako bi Nemčiji izseljevanje na eni strani trenutno pomagalo, na drugi strani pa jo mora trajno oslabiliti. In kakor pravimo, nima te velike težave le Nemčija, ampak še mnogo drugih dežel v Evropi. Če se bo izseljevanje iz evropskih dežel v Južno Ameriko nadaljevalo, pa postane tudi tukajšnji kapitalizem pozoren, kajti pomnožitev delovnih moči pomeni pomnožitev produkcije in s tem prav lahko tudi pomnožitev konkurence, katere kapitalizem nič ne ljubi. To odpira perspektivo v vsakovrstne možnosti, na katere danes še malokdo misli, ki pa nas utegnejo presenetiti v krajšem času, kot bo marsikomu ljubo.

Iz Berlina prinašajo časopisi vest, o kateri se pač ne more zanesljivo povedati, koliko je resnična, ki pa je na vsak način zelo značilna za sedanje razmere v centralni Evropi, zlasti pa za pretkanost zavezniških diplomatov, ki pozanjejo morda vse drugačne sadove, kot so jih po svoji setvi pričakovali. Poročilo, ki smo ga omenili, se glasi:

V Budimpešto je prišel kurir z dopisom prejšnjega avstrijskega cesarja Karla na naslov nadvojvode Josipa, v katerem vztraja Karl na tem, da je še vedno kronani kralj ogrski in pooblašča nadvojvodo Josipa, da prevzame vladno, dokler ne pride sam v Budimpešto. V dopisu se zahvaljuje nadvojvodi za službo, ki jih je izkazal dinastiji.

Vest je lahko raca, kakršnih je bilo v senačnih časopisih vedno dovolj, ki pa so se še zlasti tekom vojne in mirovnega pogajanja pomnožile kakor kobilice po leti. Nikakor pa ni mogoče v teh časih prezirati takih vesti, kajti da preži reakcija na svojo priliko povsod, je nadvse nedvomna reč in čim se Habsburžanom pokaže mezinec, bi takoj radi pograbili vso roko. Nastop nadvojvode Josipa je odprl tisoč možnosti in bolj bi se bilo čuditi, če ne bi Habsburžani poizkušali izkovati iz vročega železa zase čim več, kakor če dvigajo svojo glavo, dokler imajo kaj upanja.

Če pa predpostavimo, da je na berlinski vest kaj resnice, tedaj gotovo ne misli gospod Karl le na ogrsko krono. Avstrija je preblizu, da bi mogel njen bivši cesar pozabiti nanjo in tudi tam so še elementi, katerim se je v monarhiji bolje godilo, kakor sedaj in bi bili zaradi tega pripravljeni pomagati reakciji na konja. Že nastop gospoda Jožeta je v tem oziru za Avstrijo nevaren; da bi bil Karlov povratek še precej nevarnejši, se razume samo ob sebi. In če se dvigne monarhična reakcija v Avstriji, tedaj je čas za vse sosednje dežele, ki so bile nekdanj habsburška last, da pomnože svoje straže.

Kako pa bo zavzniškim diplomatom, ki so mislili, da jim prinese podpiranje Pepeta kdove kakšno korist, pri duši, če se pokaže, pa je na Karlovem pismu kaj resnice, bi sami radi vedeli.

Precejšnja novost je stavka gledaliških igralcev v Chicagi, ki je izbruhnila zadnji teden in se je precej razširila. Kakor je videti, je nezadovoljnost bolezen, ki se prijema tudi drugih kot ročnih delavcev.

RUDARJEM ŽELEZNEGA OKROŽJA V MINNESOTI.

Čas je tukaj, rudarji, ki producirate železno rudo, da se odločite, ali se pridružite vašim tovarišem delavcem po jeklnah in pri plavžih v njihovem boju za pravico organizacije in kolektivnega pogajanja z delodajalci potom svojih delavskih zastopnikov, izbranih po članstvu prizadetih strokovnih organizacij, za osemurni delavnik in plačo, s katero bo mogel pošteno preživeti sebe in svojo družino, zboljšanje delovnih razmer in garancije, katere danes uživa vse strokovno organizirano delavstvo širrom Amerike, do katerih mu pa ne privoli lakomnost in požrešnost avtokratičnega režima privatnih interesov, ki danes posedujejo železarsko industrijo Amerike.

Rudarji po železnih rudnikih! Ali vam je znano, da se je v zadnjih osmih mesecih nad **dve-sto-tisoč** delavcev v jeklarski industriji, kateri imajo opraviti z rudo, ki jo vi producirate globoko doli pod zemljo v vedni nevarnosti za svoje borno življenje, ali pa v odprtih jamah, in katero potem oni pretope v uporabno železo in jeklo, organiziralo in pridružilo strokovno organiziranemu delavstvu v "Ameriški delavski zvezi." Da jih na stotine dnevno pristopa v unije, dalje, da se bo ta kampanja izobrazbe in organizacije nadaljevala, dokler ne bo sleherni delavec železarske in jeklarske industrije stal pod praporjem ameriškega strokovno organiziranega delavstva.

Štiri in dvajset mednarodnih unij Ameriške delavske zveze je nastopilo skupno v tej organizacijski kampanji. Zavezale so se, da ne odnehajo, dokler ne bo zavihral prapor **unionizma** nad vso jeklarsko in železarsko industrijo. V tem boju jih podpira in sodeluje z njimi "Ameriška delavska zveza."

Organizirani delavci v jeklnah in plavžih sedaj glasujejo, da izsilijo svoje zahteve od delodajalcev, pa magari potom skrajnih sredstev ako bo treba, toda v tem kritičnem času žele vedeti, **kakšno stališče bode te vi rudarji zavzeli?** Vi ste zainteresirani v jeklarski in železarski industriji. Vaši interesi so enaki njihovim, ki tope železno rudo, katero vi kopljete in nakladate. Dotični delavci žele znati, ste li vi z njimi v začetni akciji, katero so podvzeli? Znati hočejo, in vprašajo in to **sedaj takoj**, da jim odgovorite, kakšno stališče bode te vi zavzeli na dan, ko oni formirajo bojovno črto na industrijalnem bojnem polju, ako potreba nanese, da iztrgajo iz rok delodajalcev pravico do organizacije, dasi pribore dostojne delavske razmere, da pošteno prežive sebe in svoje, razmere, katere bi morale zagotoviti vsakemu delavstvu na ameriškem kontinentu **dostojno življenje**, namesto sirotišnic v slučaju onemoglosti ali na stara leta, **delavski deci** pa šolo namesto delavnice, kakor se to dogaja danes.

Kadar pošljete ultimatum, ako ga morajo, baronom jekla in železa, hočejo imeti s seboj tudi **vas**, delavce železnih rudnikov. Ali se hočete pridružiti akciji teh tisočev vaših tovarišev delavcev v vaši

industriji, kateri so napovedali boj za boljše dneve za vas in za vse delavstvo? Ali hočete stati rama ob rami z njimi, ali jih bodele prepustili, da vodijo bitko sami, osamljeni brez vas? Ne, rudarji po Minnesoti, to se ne sme zgoditi. Njihov boj je vaš boj, njihova zmaga vaša zmaga, njihov poraz vaš poraz. Kje je torej vaše mesto? Pridružite se tovarišem delavcem vaše industrije!

Vaš odgovor mora priti potom **Mednarodne unije rudarjev in rudotopilničarjev**, (International Union of Mine, Mill and Smelter Workers) ene od prizadetih 24 mednarodnih organizacij, ki vodijo, agitirajo in organizirajo za delavstvo jeklarske in železarske industrije. Tisoče delavcev pri plavžih, ki tope rudo, katero **vi** produceirate, je sedaj organiziranih v rudarski organizaciji. **Vi vsi**, rudarji po železnem okrožju Minnesote, bi morali biti člani ene od podružnic Mednarodne Unije Rudarjev in Rudotopilničarjev (International Union of Mine, Mill and Smelter Workers) v Hibbingu, Virginiji, Evelethu, Chisholmu in Nashwauku. Ali hočete postati člani teh lokalnih podružnic rudarske unije, in kjer jih še ni, da ustanovite nove, s tem daste najboljši odgovor klicu vaših tovarišev v železarski in jeklarski industriji za **združeni nastop**.

Oni hočejo vaš odgovor **takoj**, ne drugi mesec ali pa drugo leto. Vedeti hočejo, **ali ste z njimi ali proti njim**. Vaš odgovor naj bo **članska knjižica** v eni zgoraj omenjenih lokalnih organizacijah od International Union of Mine, Mill and Smelter Workers. **Delavstvo jeklarskih in železarskih tovarn in plavžev, kakor tudi vse organizirano delavstvo pričakuje Vašega odgovora.**

Mednarodna unija rudarjev in rudotopilničarjev. (Int'l Union of Mine, Mill & Smelter Workers).

P. S.—Rudarje po Rangu opozarjamo na eno stvar, ki bo skoro gotovo sledila tem apelu in kampanji za organiziranje delavstva v tem okolišu ter pridružitve istih v že obstoječe delavske organizacije. In to je od strani t. zv. super-radikalcev, ki bodo zopet po njihovi stari navadi prišli okrog z denunciacijami in lažmi proti rudarski organizaciji. Kakor da so izjemno najeti zato grdo delo od kapitalističnih interesov Amerike, ne zamude nobene prilike, da ne bi vršili umazanega dela proti strokovno organiziranemu delavstvu v "Ameriški delavski zvezi" in proti organizaciji rudarjev in rudotopilecev še posebej.

Rudarji, obrnite hrbet tem ljudem in organizirajte se strokovno in politično v organizacijah, katerim je v resnici na tem, da delavec pride do svojih pravic. A ljudi, katerim je argument gnojnica, laž in obrekovanje vsega, kar se z njim vsem ne strinja, pustite pri miru. Kajti oni niso zato tukaj, da bi delavstvom organizirali, pač pa da zanašajo med slednje sumnje in nezaupnost do onih njihovih tovarišev, katere so izvolili na odgovorna mesta v organizacijah. In kaj je posledica tega boja in kdo ima koristi od istega? Privatni interesi in pa par zato plačanih zgagarjev.

Vaš za delavsko stvar in popolno organizacijo rudarjev v Minnesoti,

Chas. Pogorelec, organizator,
Gen. Del., Chisholm, Minn.

Ely, Minn. — V nedeljo dne 24. avgusta se vrši na Elyu konferenca zastopnikov političnih, kulturnih in podpornih društev v svrhu akcije za Slovenski dom. Zborovanje se prične ob 2. popoldne v dvorani Opera House. Nastopili bodo razni govorniki, ki bodo referirali o pomenu slovenskih domov za naše kulturne in druge namene. Na dnevnem redu bo razprava o načrtih za gradnjo in o načinih, kako naj-uspešnejše priti do cilja. Volili bomo tudi odbor, ki bo imel nalogo izvrševati delo po zaključkih te konference. Na članstvo tukajšnjih društev apeliram naj se polnoštevilno udeleži tega zborovanja in se pridruži sodelovanju za idejo gradnje slovenskega doma. Ako imate kake dobre nasvete, sporočite jih javnosti na tej seji. Imeli boste priliko izraziti vašo mnenja. Primimo se dela vsi, da čim prej dosežemo naš cilj. Slovenski dom na Elyju.

Frank Martinjak.

Cleveland, O. — Na zadnji seji slov. soc. kluba št. 27, JSZ. je bilo sklenjeno, da se v bodoče naše seje vrše vsako drugo in četrto nedeljo v mesecu ob 9. dopoldne. Apelim na vse sodruge, člane tega kluba, da naj se polnoštevilno udeležujejo klubovih sej. Kdor se v resnici zaveda, da je socialist, mora biti tudi aktiven v socialističnem gibanju. Dolžnost vsakega sodruga je sodelovati v organizaciji zavednega delavstva. Pokažite vašo razredno zavest z dejanji in ne samo z lepo donečimi besedami. Le z vstrajnim delom bomo dosegli uspehe.

A. Bogatay, tajnik.

LISTU V PODPORO.

Nace Žlemberger, Glencoe, O.	\$ 2.00
Anton Buria, Nopeming, Minn.	1.00
John Petrich, Youngstown, O.	.25
Blaž Pavšek, Thomas, W. Va.	1.25
Louis Terbežnik, Cleveland, O.	.50
Klub št. 182, JSZ., Meadowlands, Pa.	10.00
John Metelko, Cleveland, O.	1.10
Frank Setina, Pittsburgh, Kans.	1.00
Albin Karničnik, Hendersonville, Pa.	.50
Joseph Judež, Reed, Pa.	.50
Charles Pogorelec, Chisholm, Minn.	5.00
Joseph Morey, Chicago, Ill.	1.50
Albert Hrast, Willard, Wis.	2.50
John Bergant, Willard, Wis.	.50
Anton Putz, Cicero, Ill.	5.00
Frank Podlince, Cicero, Ill.	5.00

Skupaj \$ 37.60
Zadnji izkaz 141.53

Skupaj \$179.13

ADVERTISEMENT

Slov. delavska

podporna zveza

Ustanovljena dne 26.
avgusta 1908.

Inkorporirana 22. aprila
1909 v državi Penn.

Sedež: Johnstown, Pa.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: IVAN PROSTOR, 6120 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Podpredsednik: JOSIP ZORKO, R. F. D. 2, Box 113, West Newton, Pa.

Glavni tajnik: BLAS NOVAK, 634 Main St., Johnstown, Pa.

1. Pom. tajnik: FRANK PAVLOVČIČ, 634 Main St., Johnstown, Pa.

2. Pom. taj. ANDREJ VIDRICH, R. F. D. box 4, Johnstown, Pa.

Blagajnik: JOSIP ŽELE, 6502 St. Clair Ave., Cleveland, O.

Pom. Blagajnik: ANTON HOČEVAR, R. F. D. 2, Box 27, Bridgeport, O.

NADZOJNI ODBOR:

Predsednik nadzor. odbora: JOSIP PETERNEL, Box 95, Willock, Pa.

1. nadzornik: NIKOLAJ POVŠE, 1128 Fabyan St., City View, N. S. Pittsburgh, Pa.

2. nadzornik: IVAN GROŠELJ, 885 137th St., Cleveland, O.

POROTNI ODBOR:

Predsednik porot. odbora: MARTIN OBERŽAN, Box 72, East Mineral, Kans.

1. porotnik: FRANCO TEROPČIČ, R. 1, Banonza, Ark.

2. porotnik: JOSIP GOLOB, 1916 S. 14th St., Springfield, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

Dr. JOSIP V. GRAHEK, 843 E. Ohio St., Pittsburgh, Pa.

Glavni urad: 634 Main St., Johnstown, Pa.

URADNO GLASILO: PROLETAREC.

3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Cenjena društva, oziroma njih uradniki, so uljudno prošeni pošiljati vse dopise naravnost na glavnega tajnika in nikogar drugega. Denar naj se pošlje edino potem Poštinih, Expresnih, ali Bančnih denarnih nakaznic, nikakor pa ne potom privatnih čekov. Nakaznice naj se naslavljajo: Blaž Novak, Title Trust and Guarantee Co. in tako naslovljene pošiljajo z mesečnim poročilom na naslov gl. tajnika.

V slučaju, da opazijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika kake pomanjkljivosti, naj to nemudoma naznanijo uradu glavnega tajnika, da se v prihodnje popravi.

IZ URADA DRUŠTVA ŠTEV. 68 S. D. P. Z. V CLINTON, IND.

Članstvu S. D. P. Z.!

Znano nam je ali vsaj znano bi nam moralo biti, da se nahajamo pred durmi konvencije, ako se do istega časa ne izvrši nameravano združenje.

Imamo pa še mnogo dela predno se za isto pripravimo, da bode delo popolnejše in enakopravnejše.

Zgoraj imenovano društvo je na redni seji z dne 10. avgusta t. l. razpravljalo o členu pravil pod naslovom "Konvencija" na strani 17 in 18. in prišlo do zaključka, da odstavek tega člena, kateri se bavi z določbo zastopništva članstva na konvenciji, ne odgovarja enakopravnosti članstva.

Članstvo društva števil. 68 je mnenja, da mora imeti vsako posamezno društvo pravico do delegata ne glede na število članov.

Društvo je uverjeno, da je ta točka prišla v pravila iz ekonomskega ozira, namreč da se z omejitvijo delegacije prihrani stroške organizacije in to pa vsled določbe zadnjega odstavka tega člena, kateri določa, da se dnevnice in vozne stroške plača iz zvezine blagajne.

Iz zgoraj navedenih razlogov predlaga društvo števil. 68 članstvu v podporo v svrhu splošnega glasovanja iniciativo:

INICIATIVNI PREDLOG DR. ŠTEV. 68., S. D. P. Z.
v Clinton, Ind.,

sprejeto na redni mesečni seji dne 10. avgusta 1919.

1. Peti odstavek člena "Konvencija" na strani 17 in 18 pravil S. D. P. Z., kateri se glasi:

"Delegate volijo društva iz svojih dobrostojećih članov. Vsako društvo z nad 50—150 članov je opravičeno do enega delegata; društva z nad 150 članov pa za vsakih nadaljnjih članov do enega delegata več. Društva z manj kot 50 članov se imajo združiti v doseg 50 članov ter skupno izvolijo delegata."

naj se črta in nadomesti z odstavkom, ki se bode glasil:

"Delegate volijo društva iz svojih dobrostojećih članov. Vsako društvo, ki šteje 100 ali manj članov, je opravičeno do enega delegata, društva, ki štejejo od 100 do 200 članov, do dveh delegatov, od 200 do 300 članov do treh delegatov i. t. d."

2. Enajsti odstavek (zadnji) člena "Konvencija" na strani 18 pravil S. D. P. Z., kateri se glasi:

"Glavnim odbornikom in delegatom se dnevnice in voznja izplača iz zvezine blagajne,"

naj se črta in nadomesti z odstavkom, da se bode glasil:

"Glavnim odbornikom se dnevnice in vožne stroške plača iz zvezine blagajne. Delegatom se plača vožne stroške iz zvezine blagajne, dnevnice pa plača vsako društvo svojim delegatom."

Društva S. D. P. Z. se prosi, da podpirajo ta iniciativni predlog, da pride čim prej do splošnega glasovanja.

Za društvo "Združeni Balkan" števil. 68, SDPZ.

Anton Primožič, blagajnik.

Frank Mazelj, predsednik,

Ignac Musar, tajnik,

(Dr. pečat).

Dodatek gl. tajnika:

Zgoraj navedeni iniciativni predlog dr. števil. 68 je v smislu pravil pravilno predložen, ter je od pri bratskim društvom v podpiranje.

V smislu pravil je predlog odprt za podporo za dobo 6 tednov, to je od vštete dne 24. avgusta do vštete dne 5. oktobra 1919.

Blas Novak, tajnik.

SPREMENBE PRI DRUŠTVIH S. D. P. Z. V MESECU
JULIJU 1919.

Štev. 1. — Suspendirani: Ivan Koci, 5861; Ivan Pajnič, 4501; Peter Pečar, 5191; Vinko Sadar, 954; Ivan Sinkovec, 6007. — Prestopil: Fr. Kopriva, 1827.

Štev. 2. — Zopet sprejet: Ivan Cinčar, 226; iz pasivnosti Valentin Negro, 8582. — Prestopil: Alojzij Bizjak, 1775; k štev. 5.

Štev. 3. — Prestopil: Fr. Krese, 8535; k štev. 36.

Štev. 5. — Novo pristopili: Peter Vidak, 11473. — Zopet sprejeti: Pavla Urošević, 6094. — Prestopili: Fr. Duša, 8376, k štev. 107; Alojzij Bizjak, 4775; k štev. 2.

Štev. 7. — Suspendirani: Ivan Voza, 3650.

Štev. 9. — Novo pristopila: Kati Horvat, 11467.

Štev. 10. — Frank Palk, 11480. — Zopet sprejet: Frank Kozlina, 8819. — Suspendiran: Zeinsk Boltek, 5413.

Štev. 12. — Suspendirani: Mihael Kazuzovich, 4353; Jožef Zgone, 4887; Blaž Blarovski, 6196; Mihael Kermički, 1098.

Štev. 13. — Suspendiran: Alfonz Terbižan, 8412. — Črtani (odpotovali v staro domovino brez potnega lista): Ivan Salmich, 4916; Jožef Salmich, 8426; Matevž Zavrl 8423; Fr. Otoničar, 5472; Jakob Poderžaj, 8415.

Štev. 14. — Zopet sprejeta: Pavel Dunkovec, 4603; Lovro Sajko, 4003. — Suspendirana: Drguljan Mich., 1451; Jožef Stermie, 2492. — Črtan: Fr. Krašel, 6182.

Štev. 15. — Zopet sprejet: Jožef Stopar, 6210. — Suspendiran: Ivan Rus, 5602.

Štev. 18. — Prestopil: Jožef Frank, 11110; k štev. 101.

Štev. 20. — Zopet sprejet: Ivan Ročnik, 10251. — Suspendiran: Alojzij Novak, 10238. — Črtan: Frank Materle, 10253.

Štev. 21. — Zopet sprejet: Jernej Uresk, 989. — Umrla: Marija Krall, 9897.

Štev. 22. — Zopet sprejet iz pasivnosti: Fr. Blekač, 9151. Zopet sprejet: Jožef Barborič, 9171. — Suspendirani: Frank Komatar, 9150; R. Martinčič, 9187; Jožef Pavlin, 9193; Terezija Pavlin, 9212; Jožef Srček, 9197; Alojzij Sternad, 5882; Terezija Sternad, 9180. — Odstopil: Martin Kovačič, 9173.

— Črtan: Jožef Remic, 9152. — Prestopil: Ivan Krivec, 9165; k štev. 8.

Štev. 24. — Suspendirana: Anton Uršič, 8413; Karolina Uršič, 11396.

Štev. 25. — Zopet sprejet: Martin Mehle, 8873. — Suspendiran: Ivan Peternel, 10383.

Štev. 29. — Črtan, odpotoval v staro domovino: Ivan Dolos, 5314.

Štev. 30. — Črtana: Mihael Sekalet, 10541; Elizabeta Sekalet, 10506.

Štev. 33. — Prestopil iz mladinskega oddelka: J. B. Dolar, 11500. — Zopet sprejeta: Ana Cirar, 9559.

Štev. 35. — Prestopil iz mladinskega oddelka: Jožef Jakopin, 11494. — Črtana: Jožef Rupnik, 8313; Mihael Rutar, 5760. — Prestopila: Angela Stembalj, 6211; k društvu št. 62.

Štev. 36. — Suspendiran: Martin Bežej, 4344. — Črtan: Anton Sašek, 11369. — Prestopil: Ivan Suhadolnik, 1176; k štev. 51.

Štev. 37. — Zopet sprejeti: Frančiška Fink, 5325; Anton Jerina, 2187; Neža Jerina, 2534. — Suspendirani: Anton Kukec, 4824; Mihael Kojan, 3550; Anton Srebot, 4352.

Štev. 38. — Nov opristopila: Matija Gradišar, 11482; Karolina Straus, 11481. — Zopet sprejeta: Ant. Bolicky, 6106; Stefan Stucin, 8600.

Štev. 40. — Zopet sprejet: Jožef Kramer, 3292.

Štev. 41. — Zopet sprejeti: Ivana Gujdica, 4413; Alojzij Zore, 9070; Ivan Legat, 4485; Frank Potrebuješ, 4396; Mirko Serožin, 5651; Dominik Ravoček, 4010; Ivan Žitko, 3690; Anton Petelin, 1453; Vincenc Gujdica, 4490; Anton Prosen, 9124; Frančiška Sever, 3086; Jurij Sever, 1953; Antonija Legan, 4756. — Suspendirani: Jožef Gregorich, 3537; Ivan Rangos, 2844; Ivan Menein, 1754; Nikolaj Bročeka, 9078; Marija Rangus, 3496; Marija Suštaršič, 3694; Marija Železnik, 9060; Ivan Borovčen, 9121; Anton Tomažin, 9122; Terezija Zimšek, 3497; Marija Parhne, 2277. — Črtani: Ivan Pavčič, 4013; Mihael Skorel, 9061; Matevž Gorišek, 9123; Uršula Gorišek, 3085; Mihael Vičič, 9062; Marija Papež, 3499.

Štev. 42. — Zopet sprejeta: Jožef Sušnik, 9576; Frančiška Sušnik, 9583.

Štev. 43. — Zopet sprejet: Viljam Blatnik, 6362. — Suspendiran: Ant. Pirc, 4366. — Črtana: Ivan Prašnikar, 2386; Anton Dorah, 4953.

Štev. 44. — Suspendirana: Jožef Skufca, 9590. Potujoč član: Andrej Turk, 9587.

Štev. 45. — Zopet sprejeti: Toma Jurkovič, 1674; Marija Jurkovič, 2710; Nikola Dragovič, 9804. — Suspendirani: Al. Matičič, 9770; Ivan Lunka, 9773; Alojzij Jankovič, 4022.

Štev. 50. — Zopet sprejeti: Alojzij Korošec, 6113; Fr. Polšak, 9336; Ana Polšak, 9353. — Suspendirana: Karol Zafuta, 9298; Terezija Benda, 10237.

Štev. 51. — Zopet sprejeti: Ludovik Hofart, 9003; Mr. Matičič, 5390; Jožef Jenc, 9035; Marija Jenc, 9052. — Suspendirani: Fr. Štrehovec, 2327; Karol Skufca, 2427; Stefan Žurga, 8998; Jožef Ceron, 9001; August Saje, 9032; Anton Kerne, 9042; Fr. Kuluza, 9043; Leo Kermičnik, 11349. — Črtan: Fr. Repic, 4356.

Štev. 55. — Suspendirani: Fr. Trofula, 342.

Štev. 56. — Zopet sprejeta: Marija Markič, 10635. — Suspendiran: Gašper Johan, 10665.

Štev. 58. — Zopet sprejet: Gregor Zolgar, 2655. — Prestopili: Gregor Zolgar, 2655; k štev. 142. Marija in Ivan Mešček, k štev. 72.

Štev. 59. — Zopet sprejeta: Fr. Posedel, 2741; Mihael Topolka, 3023. — Suspendirani: G. Poluk, 3022; J. Strauss, 3300; M. Turk, 6418. — Črtan: Fr. Bešek, 2732.

Štev. 60. — Zopet sprejet: Jožef Arch, 8725. — Suspendirani: Peter Markus, 8761; Ivan Markus, 8808; Jernej Miklavčič, 9345; Ivan Suhadolnik, 6382. — Črtan: Ivan Suhadolnik, 7238. — Prestopili: Jožef Karmelj, 8674; Fr. Kune, 8694, k štev. 101; Mart. Kaučič, 8734, k štev. 47. Jakob Zaje, 9518; k štev. 93.

Štev. 61. — Suspendirana: Ivanka Gabulovich, 4789.

Štev. 62. — Suspendirane: Ana Vadnal, 4428; Ana Trmozar, 3967; Ida Bizjak, 5409; Ana Zakrajšek, 3015; Julija Jenko, 6205; Ivana Skufca, 4781; Marija Stare, 4816; Marija Kadunc, 2796; Zofija Birk, 2100; Agnes Zagar, 3207; Frančiška Unetich, 5653; Marija Bačnik, 3115; Marija Urbas, 2797; Ivana Travnikar, 4042; Antonija Humar, 11382. Odstopila: Angela Tuelj, 5196.

Štev. 64. — Zopet sprejeta: Gregor Grabner, 5996; Jožef Oblak, 11158. — Suspendiran: Martin Rop, 11173. — Črtana: Simon Kovačič, 3916; Luka Ermene, 7324.

Štev. 65. — Suspendirani: Ivan Pingolt, 9645; Anton Dular, 9633; Ivan Mostar, 5896.

Štev. 66. — Novo pristopila: Maks Pristernik, 11493; Julija Pristernik, 11492. — Umrl: Martin Bergles, 5906.

Štev. 68. — Suspendirana: Leo Hudomav, 93313; Alojzij Kurent, 3447.

Štev. 69. — Suspendiran: Fr. Prašnikar, 7996.

Štev. 71. — Suspendiran: Anton Puž, 11246.

Štev. 72. — Črtan: Karol Oczkousky, 5744.

Štev. 73. — Prestopili: Ivan Tomšič, 4742; k št. 144.

Štev. 78. — Odstopil: Ivan Juko, 6364.

Štev. 79. — Suspendirana: Fr. Ilaršič, 4203; Ant. Jakobe, 5093.

Štev. 80. — Suspendirani: Ant. Muchich, 6084; Ivan Pikee, 9141; Jurij Futok, 6320.

Štev. 81. — Zopet sprejeta: Mihael Kočevar, 5288; Ivan Murgel, 6404. — Prestopil: Albin Kovič, 5234; k društvu št. 117.

Štev. 86. — Zopet sprejeti: Andrew Kravanja, 6270; Jožef Zobjek, 5939; Jožef Lavrič, 9581.

Štev. 87. — Suspendiran: Matija Strova, 9749.

Štev. 89. — Zopet sprejeta: Ant. Boštjančič, 6390; Ivan Božič, 2986.

Štev. 90. — Prestopil: Ant. Agreš, 10028; k štev. 50.

Štev. 92. — Zopet sprejeta: Ivan Gross, 9724; iz pasivnosti, Anton Krenkar, 9695. — Suspendirani: Fr. Beranič, 9725; Ivan Simončič, 9728; Jožef Lustek, 9718; Margareta Simončič, 9735. — Črtan: Ivan Žibert, 10174.

Štev. 96. — Zopet sprejeta: Tomaž Maršnik, 10449; Fr. Zabukovec, 6447. — Črtan: Ant. Burlovich, 11372.

Štev. 99. — Prestopila: Rozalija Gnezda, 9987; k št. 70.

Štev. 100. — Prestopil iz mladinskega oddelka: Ivan Ravnikar, 11477. — Zopet sprejet: Ant. Baitt, 6579. — Suspendiran: Ant. Mlinar, 11250.

Štev. 102. — Novo pristopila: Fr. Bratkovich, 11478; Matija Laurich, 11479.

Štev. 105. — Suspendirana: Bara Persin, 10062.

Štev. 107. — Zopet sprejet: Ivan Žakelj, 8378. — Susken-diran: Jakob Taučar. — Črtan: Ivan Dekleva, 8388.

Štev. 111. — Odstopil: Vincenc Stražar, 6688.

Štev. 112. — Suspendiran: Fr. Sever, 10225.

Št. 114. — Zopet sprejet: Fr. Kostolice, 7517.

Štev. 117. — Zopet sprejeti: Jožef Cekoti, 7259; Marija Cekoti, 7265; iz pasivnosti, Viljam Smith, 7093. — Suspendirani: Jernej Kain, 4201; Fr. Demšar, 7100; Stefan Goros, 7117; Tomaž Frank, 7211; Stefan Heski, 7240; Aleš Oman, 10079. — Črtana: Emil Snajda, 7506; Edvard Kesmov, 7239.

Štev. 121. — Zopet sprejeti: Tomaž Grželj, 8921; Anton Umek, 8892; Jožef Maglikar, 8930; Jernej Albrecht, 8937; Ivan Pohleven, 8942; Lovro Istenič, 8946. — Suspendirani: Marija Bajc, 8957; Ivan Lukan, 8909; Ivanj Bajc, 8939; Jakob Furlan, 8932; Andrej Korč, 8929; Fr. Albrecht, 9484; Blaž Jastramsky, 8952; Blaž Jastramsky, 8922.

Štev. 123. — Zopet sprejet: Jakob Pintar, 7748. — Prestopil: Jožef Kren, 7718; k štev. 114.

Štev. 125. — Suspendiran: Andrej Mickenich, 8286.

Štev. 126. — Zopet sprejeti: Ig. Medved, 6834; Jožefa Medved, 6826; Frank Koželj, 6843; Franciška Koželj, 6855; Ana Blatnik, 6921; Jožef Valenčič, 6847; Ivan Potočnik, 6890; Jožef Jerman, 6989; Marija Jerman, 6784; Fr. Haini, 7991. — Suspendirani: Alojzij Vrček, 9372; Jožef Grošelj, 6818; Marjeta Grošelj, 6808; Leopold Jeras, 6888. — Črtana: Neža Palčič, 6861.

Štev. 130. — Zopet sprejet: Ivan Malevich, 6989. — Črtan: Ivan Lautičar, 7017.

Štev. 131. — Zopet sprejet: Frank Resnik, 7850. — Suspendirani: Fr. Lokar, 7861; Stefan Jarman, 7879; Tode Jelich, 7891; Mile Mesich, 7914; Mile Pavlak, 7919; Katarina Kostelc, 7860; Ivan Kostelc, 7865; Pavel Filip, 7881. — Črtani: Jožef Popovič, 1885; Matija Brazavič, 7899; Matt Petel, 7885.

Štev. 132. — Suspendiran: Fr. Škerjane, 9475.

Štev. 133. — Zopet sprejet: Dan Galesh, 9417.

Štev. 139. — Prestopila iz mladinskega oddelka: Angela Podobnik, 11495.

Št. 140. — Suspendiran: Ant. Volk, 5084. — Črtan: Mihael Kočever, 6442.

Štev. 143. — Suspendirana: Ivan Adams, 8399; Marko Čiče, 8131.

Štev. 144. — Suspendirani: Andrej Mihelčič, 10299; Fr. Forvat, 10315; Frank Orel, 10305.

Štev. 145. — Zopet sprejeti: Mihael Rupar, 7339; Ant. Blatnik, 7404; Ant. Groznik, 7351; Fr. Brezovar, 7358; Jožef Kostelo, 7369; Jožef Eržen, 7383; Nikolaj Novak, 7386; Filip Možina, 7367; Ivan Judna, 7399; Alojzij Šare, 7347; Ant. Sušteršič, 7338. — Suspendirani: Ivan Lešnik, 5999; Marko Strdin, 7370; Srdič Boža, 7364; Fr. Marinčič, 7388; Franc Revšič, 7401. — Črtana: Jakob Zabukovec, 7373; Dr. J. M. Ivec, 7378.

Štev. 146. — Zopet sprejet: Jažef Razpet, 8349.

Štev. 149. — Prestopili: Peter Dolinar, 8230; Ivan Tušak, 8208; k štev. 112. Amalija Saravojci, 8234; k štev. 150.

Štev. 150. — Zopet sprejet: Sem Dujmich, 11265.

Štev. 152. — Novo pristopil: Slava Hajdary, 11473. — Zopet sprejet: Ivan Jantal, 11080. — Suspendirana: Tomaž Miller, 11079; Juraj Horvat, 11118.

Štev. 155. — Suspendiran: Ivan Pravnik, 11435.

IZ URADA PREDSEDNIKA ZDRUŽEVALNEGA OBORA.

Glavnim uradnikom, uradnim glasilom in tajnikom krajevnih društev organizacij, ki se bile zastopane, na združevalni konferenci dne 7., 8. in 9. julija t. l. v S. N. D. v Cleveland, Ohio.

Ta konferenca je sprejela predlog, da se za zapisnik združevalne konference tiskati v 2000 iztisih predsedniku združevalnega odbora se pa nalaga, da ga razpošlje na vsa pristojna mesta. Da zapisnik ni prišel v javnost prej je krivda tiskarne 'Enakopravnost' ker ni pravočasno izvršila dela. Zapisnik omenjene konference je bil do 9. avgusta t. l. razposlan na vse gl. uradnike, uradna glasila in na tajnike krajevnih društev prizadetih organizacij. Za to so prošeni vsi prizadeti, ako še niso prejeli zapisnika, da me obvestijo da jim ga ponovno pošljem. Ponovno pa apeliram na uradna glasila prizadetih organizacij, ki še niso priobčila zapisnika, da ga priobčijo. Opozarjam tajnike krajevnih društev, da ako je le mogoče, naj prečitajo cel zapisnik te konference združevalnih odborov.

Razprava v uradnih glasilih prizadetih organizacij o pogobi in resoluciji je sedaj članstvu odprta in bo trajala, dokler ne določi izvrševalni odsek združevalnega odbora dan, s katerim se prične splošno glasovanje. Izvrševalni odsek združevalnega odbora, prosi vsa glasila, da priobčijo vse razprave v listih, ki se tičejo združenja. Na članstvo prizadetih organizacij pa apeliramo, da se tekom razprave držijo stvarnih argumentov, ogibajte pa se osebnosti in egoizma.

Za izvrševalni odsek združevalnega odbora,
Frank Alesh, predsednik.

ZAPISNIK.

konference združevalnih odborov S. N. P. J., S. D. P. Z., J. S. K. J., S. S. P. Z., dne 7. julija 1919. v S. N. D. v Clevelandu, Ohio.

1. Seja.

Navzoči za S. N. P. J. Frank Aleš, Jožef Skuk, Marija Udovih, Ivan Trčelj, Jožef Oven.

Za S. D. P. Z.: Ivan Prostor, Blaž Novak, Frank Pavlovčič, Jožef Žele, kateri ni navzoč na dopoldanski seji.

Za J. S. K. J.: Rudolf Perdan, Frank Skrabec.

Za S. S. P. Z.: Jožef Fritz, Frank Somrak.

Za Z. S. Z.: Frank Skrabec.

Sejo otvori predsednik združevalnega odbora S. N. P. J. s kratkim nagovorom, v katerim spodbuja navzoče zborovalce k složenemu delovanju in obenem predloži dnevni red, katerega se soglasno sprejme.

Dnevni red.

1. Ovoritev konference po predsedniku združevalnega odbora S. N. P. J.
2. Volitve predsednika in dveh zapisnikarjev.
3. Poročilo združevalnih odborov posameznih organizacij.
4. Razprava za sestavo pogodbe.
5. Volitve potrebnih odborov.
6. Razno.
7. Zaključek konference.

Prva točka dnevnega reda: Nominacija konferenčnega predsednika. Predlagani so Aleš, Somrak, Skuk in Prostor, zadnji trije odklonijo. Brat Aleš izvaja, da bi bilo boljše da prevzame to mesto zastopnik katere druge organizacije, ali ker drugi še vedno odklanjajo, sprejme br. Aleš kandidatura in je soglasno izvoljen.

Volitve zapisnikarja. — Predno se nominira kandidata za zapisnikarja, se določi plača. Br. Trčelj predlaga \$5.00 dnevno, br. Somrak stavi protipredlog za dnevno \$6.00. Protipredlog sprejet.

Nominirani so Novak, sestra Udovih, Prostor, Pavlovčič in Skuk, odklonijo vsi. Na daljše pojasnilo in priporočilo br. Somraka se ponovno nominirajo br. Oven in Pavlovčič, katera sprejmeta nominacijo ter sta soglasno izvoljena.

Brat Medvešek, tajnik dr. štev. 5, S. N. P. J., prosi za besedo. Konferenca mu isto dovoli. Pozdravi navzoče zborovalce v imenu Clevelandskih društev in Clevelandskih Slovencev spodbuja k složenemu delovanju za plemenito idejo združenja vseh slovenskih organizacij v eno močno, združeno podporno organizacijo, katera naj bi bila ponos Slovencev v Ameriki. Br. Predsednik se zahvali v imenu zborovalcev.

Br. Fritz stavi predlog, da se zboruje od 8. do 12. in od 1. do 5. popoldne, s 15 minut odmora vsako sejo. Predlog podpiran.

Br. Predsednik razdeli provizorični načrt pogodbe med zborovalce, kateri naj služi kot podlaga za sestavo pogodbe. Predsednik da 15 minut odmora za čitanje načrta. Po odmoru stavi br. Prostor predlog, da se vzame ta provizorični načrt pogodbe kot podlaga za razpravo. Predlog podpiran in sprejet.

Br. predsednik čita pogodbo točko za točko.

U V O D .

Ker je združitev slovenskih podpornih jednot in zvez nujno potrebna v eno močno podporno organizacijo, da se

našemu članstvu zagotavlja varnost zavarovalnic in znižuje upravne stroške, so združevalni odbori Slovenske Narodne Podporne Jednote, Slovenske Delavske Podporne Zveze, Slovenske Svobodnomislne Podporne Zveze, Jugoslovanske Katoliške Jednote in Zapadne Slovenske Zveze na konferenci dne 7. julija 1919. v dvorani Slovenskega Narodnega Doma v Clevelandu, O., sprejeli sledeče pogoje in jih predlagajo članstvu prizadetih organizacij v odobritve potem splošnega glasovanja. Ti pogoji se dajo na splošno glasovanje v smislu pravil ali tozadevnih resolucij članstvu organizacije, ki so se principijelno izrekle za združenje.

Br. Somrak stavi predlog, da se uvod sprejme tak kot je bil čitan. Sprejeto.

Točka 1. S. N. P. J., S. D. P. Z., S. S. P., JSKJ in ZSZ se združijo pod čarterjem, katerega določi konferenca združevalnih odborov. Do združevalne konvencije se sprejme za merodajna, pravila tiste organizacije, od katere sprejmemo čarter, oziroma, pod katerim se združitev izvrši. Po končanem splošnem glasovanju se bo moralo članstvo podvreči tem pravilom, če se sprejme združevalni načrt.

Vzame se živahna debata katere se vdeležijo br. Prostor, Somrak, Trčelj, Perdan, Fritz in ses. Udovih. Br. Perdan stavi predlog, da se zadnji odstavek črta iz točke in drugo ostane kot je bilo čitano. Br. Prostor stavi protipredlog, da se zadnji odstavek točke glasi: "Po končanem glasovanju članstva, kot to naznani združevalni odbor. Sprejet je predlog br. Perdana.

Točka 1. se ima glasi: S. N. P. J., S. D. P. Z., S. S. P., Z., J. S. K. J., in Z. S. Z. se združijo pod čarterjem, katerega določi konferenca združevalnih odborov; do skupne konvencije se sprejme pravila tiste organizacije za merodajna, od katere sprejmemo čarter, oziroma pod katerim se združitev izvrši.

Točka 2. Organizacija, pod katere čarterjem se združitev izvrši, prevzame vse obveznosti organizacij, ki se žnjo združijo, z duem, ki ga določi združevalni odbor.

Brat Oven predlaga, da se točka sprejme kot je bila čitana. Sprejeto, ali na željo brata Perdana se jo rezervira.

Točka 3. Glavni odbori organizacij, katerih članstvo odobri te pogoje za združenje, morajo ob času, ki ga določi združevalni odbor, oddati vse premoženje in poslovne knjige skupni organizaciji. Denar naložen na ime posameznih organizacij, se mora dvigniti po potrjenih podpisih gl. tajnika in blagajnika prizadete organizacije in s podpisom predsednika združevalnega odbora.

Br. Prostor stavi predlog da se mesto podpisa gl. tajnika in blagajnika glasi: Za to odgovornih glavnih odborov prizadetih organizacij. Sprejeto.

Točka 3. se glasi z popravkom: "Glavni odbori organizacij, katerih članstvo odobri te pogoje za združitev, morajo ob času, ki ga določi združevalni odbor, oddati vse premoženje in poslovne knjige skupni organizaciji. Denar naložen na imena posameznih organizacij, se mora dvigniti po potrjenih podpisih za to odgovornih glavnih odborov prizadetih organizacij in s podpisom tajnika in blagajnika skupne organizacije ter s podpisom predsednika združevalnega odbora."

Točka 4. Organizacija, pod katere čarterjem se združitev izvrši, mora jamčiti z vsem premoženjem za obveznosti članom organizaciji, ki se žnjo združijo.

Br. Skuk, stavi predlog, da se točka sprejme kot je bila čitana. Sprejeto.

Točka 5. Združitev se mora izvršiti na strogo enakopravnem stališču prizadetih organizacij. Zato je sklep združevalnih odborov, da morajo biti posmrtninski skladi vseh organizacij, ki so za združenje, solventni v smislu N. F. C. lestvice, ki je zakonito uveljavljena v mnogih državah. V ta namen nalaga v to izvoljenemu odseku, naj najme državno zapriženega večaka, ki naj natančno pregleda knjige in vse račune organizacij, katerih članstvo se je izreкло za združenje na podlagi te pogodbe. Ako večak pronajde, da katere te organizacije ni solventna v smislu N. F. C. lestvice, naj članstvo to vpošteva in se ravna po nasvetih, katere bo priporočil ta večak, da se doseže solventnost v skupni organizaciji.

Debate se vdeležijo: Br. Novak, Somrak, Skuk in Aleš. Br. Perdan stavi predlog, da se debata zaključí. Sprejeto.

Br. Skuk stavi predlog, da se zadnja točka črta in nadomesti: "Naj članstvo vpošteva in se ravna po nasvetih, katere priporoči večak, da se doseže 100% solventnost pri vstopu v skupno organizacijo". Sprejeto.

Točka 5. se glasi s popravkom: "Združitev se mora izvršiti na strogo enakopravnem stališču prizadetih organizacij. Zato je sklep združevalnih odborov, da morajo biti

posmrtninski skladi vseh organizacij, ki so za združenje solventni v smislu N. F. C. lestvice ki je zakonito uveljavljena v mnogih državah. V ta namen nalaga v to izvoljenemu odseku, naj najme državno zapriženega večaka, ki naj natančno pregleda knjige in vse račune organizacij, katerih članstvo se je izreкло za združenje na podlagi te pogodbe. Ako večak pronajde, da katere ter organizacij ni solventna v smislu N. F. C. lestvice, naj članstvo to vpošteva in se ravna po nasvetih, katere priporoči večak, da se doseže 100% solventnosti pri vstopu v skupno organizacijo.

Br. Alojzij Baland, podpredsednik J. S. K. J., prosi za besedo: Na potu skozi Cleveland sem čul, da zborujete. Prišel sem Vas pozdravit in opominjati, da delate za Vaš cilj. Ne verska in ne politična mišljenja naj Vas ne ovirajo do končne poti. Naj ne bo nobena ovira tako velika, da bi je ne premostili, kajti moment je velik in ko se naš narod združuje v domovini, da postane samosvoj, je naša kot vaša dolžnost, da delate z vsemi silami za to, da isto izvedemo med našim narodom v Ameriki. Vedoč, da ste prišli s tem namenom, da se ta ideja izpolni, vas v imenu J. S. K. J. srčno pozdravljam.

Predsednik se mu v imenu zborovalcev zahvali. Prečita se došlo pismo gl. tajnika J. S. K. J., br. Pishlarja, ki se glasi:

July 5th 1919. Združevalnim odborom in zastopnikom Slovenskih jednot in zvez zbranih na konferenci v Cleveland, Ohio.

Pozdravljeni! Danes se skupaj zbrani, dragi mi bratje, da vsadite seme, iz katerega se pričakuje veliko košato drevo. Pazite, da bo to seme zdravo in da bo prav vsajeno, ker le na ta način se zamore pričakovati, da bo vaše delo rodilo zaželjene vsepe. Da je združenje potrebno in velevažno za naš narod v bratskem in porpornem oziru, je nepotrebno ponovno povdarjati. Potrebno pa je, pričeti z resnim delom, da čim prej pridemo do vresničenja, in za to ste se zbrali skupaj. Torej, zedinite svoje ideje nepristransko. Nikar ne pustite, da bi se vaša zbornica razvila v stranke. Glejte pa nato, da se bo vsaki izmed vas, ne-le na konferenci, ampak tudi v bodočem delovanju ravnal po temelju, katerega boste postavili. Delo mora biti skupno in solidarno. Od vaše konference mora članstvo več pričakovati, kakor naredite dobro podlago in načrt po katerem bo sistematično nastala veličastna organizacija na katero bomo vsi ponosni. V trdem prepričanju, da bo vaše delo uspešno, vam kličem: Položite temelj novo oživiljeni ideji v bratroljubju in enakopravnosti. Pozdravljeni.

Joseph Pishler, gl. tajnik J. S. K. J.

Pismo se vzame naznanje.

Predsednik zaključí sejo ob 12sti uri.

Josip Oven, Frank Pavlovčič, zapisnikarja, Frank Aleš, predsednik.

2. popoldanska seja dne 7. julija 1919.

Br. Predsednik otvori sejo točno ob 2. popoldne.

Prečita se imena zborovalcev. Navzoči vsi.

Citanje zapisnika dopoldanske seje, ki se sprejme kot je bil čitan.

Prečita se brzojavka br. Vincene Cankarja, predsednika S. N. P. J., ki se glasi:

Chicago, Ill., July 7, 1919.

Cenjeni zborovalci Slovenskih podpornih organizacij:

Pozdravljeni združevalni zastopniki slovenskih podpornih jednot in zvez! Poklicani ste, da rešite največji in najtežji naš problem in ves slovenski narod v Ameriki glede na vas z zaupanjem, da najdete pravo in konkretno pot, po kateri nam bo mogoče priti do cilja. Vodi naj Vas iskrenost in trdna volja, pa bo Vaše delo uspešno.

Vincenc Cankar, predsednik S. N. P. J.

Seje se vdeležijo br. Jožef Zele, zastopnik S. D. P. Z.

Brat Perdan stavi predlog, da se vsem članom prizadetih organizacij, ki posetijo zborovanje, da beseda, ako žele govoriti glede nasvetov. Sprejeto.

Preide se na dnevni red:

Točka 6. Člani, ki so zavarovani za posmrtnino pri raznih organizacijah, ki se združijo na podlagi teh pogojev, dobe izredne policee od združene organizacije za svoto, kolikor znašajo posamezne policee prizadetega člana. Te člane se uvrsti v posebni razred, v katerega se ne sprejemajo novi člani, niti ne morejo pristopati člani, zavarovani v drugih razredih za posmrtnino. Mesečne prispevke v posmrtninski sklad plačujejo po starosti ob pristopu v organizacije, v katerih so bili zavarovani, razen v slučajih, če ni bila kakak organizacija solventna ob združitvi, pa je večak na podlagi primanjkljaja do solventnosti zvišal starost članstva za sorazmerno zvišanje assessmenta. Ako član skupne organi-

zacije želi znižati posmrtnino, mora pri društvu vložiti prošnjo, katero podpiše prizadeti član in društveni odborniki, na kar jo pošljejo odboru združene organizacije, oziroma na njihov gl. urad.

Ako želi posmrtnino zvišati, se mora v tem ravnati po pravilih, ki so v veljavi do združevalne konvencije.

Debate se vdeleža br. Somrak, Perdan, Aleš, Skrabec, Trčelj, Novak, Fritz in Zele. Br. Fritz stavi predlog, da se točka skrajša takole: "Člani, ki so zavarovani za posmrtnino pri raznih organizacijah, ki se združijo na podlagi teh pogojev, dobe izredne police od skupne organizacije, za vsoto, kolikor znašajo police prizadetega člana".

6. popravljena točka se glasi: "Člani ki so zavarovani za posmrtnino v raznih organizacijah, ki se združijo na podlagi teh pogojev, dobe izredne police od skupne organizacije za vsoto kolikor znašajo police posameznega člana. Ako član skupne organizacije želi znižati posmrtnino, mora pri društvu vložiti prošnjo, katero podpiše prizadeti član in društveni odborniki, na kar je pošljejo odboru združene organizacije, oziroma na njem gl. urad. Ako želi član posmrtnino zvišati, se mora v tem ravnati po pravilih, ki so v veljavi do skupne konvencije.

Točka 7. Bolniška podpora ostane v skupni organizaciji neizpremenjena in članstvo zavarovano v bolniških razredih je v slučaju bolezni opravičeno do polne vsote, kakršno je dobivalo preje v posameznih organizacijah. Ravno to velja za poškodninske podpore. Ta točka ostane v veljavi do skupne konvencije, ki bo uredila bolniške in poškodninske razrede.

Br. Fritz stavi predlog, da ostane kot citana. Sprejeto.

Točka 8. Glavne tajnike organizacij, katere se združijo, se vposli v uradu združene organizacije. Za svoje delo so odgovorni tajniku združene organizacije, članstvu in skupni konvenciji.

Do konvencije poslujejo ti tajniki uradno in članstvo se mora v vseh zadevah, ki se tičejo urada glavnih tajnikov, obračati nanj. Ko bodo vse organizacije sprejele v skupno podporno organizacijo, poslujejo prizadeti tajniki direktno s članstvom organizacije, ker funkcionirajo kot tajniki. Glavni tajniki, ki so vposleni v uradu združene organizacije, prejema za svoje delo do združevalne konvencije \$1.600,00 na leto.

Debate se vdeleža br. Zele, Perdan, Fritz, Br. Trčelj stavi predlog, da se zadnji odstavek spremeni v toliko, da tajniki sprejemajo do skupne konvencije isto plačo kot sedaj, ter da se jim plačajo vožnji stroški za selitev v glav. urad, kakor tudi vožnji stroški in selitev, ako niso več izvoljeni na skupni konvenciji, ter tudi stroški, ki jih povzročijo združenje. Predlog podpisan in sprejet.

Točka 8. se glasi a popravkom:

Točka 8. Glavne tajnike organizacij, ki so se združile, se vposli v uradu združene organizacije. Za svoje delo so odgovorni gl. tajnik. združene organizacije sprejete v skupno organizacijo, naj se članstvo poslužuje kateri bodo funkcionirali kot gl. tajniki. Tajniki sprejemajo do skupne konvencije isto plačo, kot so jo pri posameznih organizacijah, ter se jim plačajo izredni stroški, ki so nastali valed združenja, kakor selitev, vožnje i. t. d.

Točka 9. Glavni odbori prizadetih organizacij ostanejo do združevalne konvencije, toda ne prejema nobene plače, razven ako opravljajo kako delo za združeno organizacijo in so opravičeni do dnevnice, kakoršne določujejo pravila organizacije, pod katere čarterjem se izvrši združitev.

O točki 9 se debatira za in proti. Debate se vdeleža Oten, Trčelj, Perdan, ses. Udovih, Novak in Fritz. Br. Prostor stavi predlog, da se 9. točka črta in nadomesti z drugo, katere naj se glasi:

"Glavni odbori prizadetih organizacij ostanejo do združevalne konvencije ter sprejemajo svojo mesečno plačo le do časa potrebnega poslovanja. V slučaju izvanrednega dela pa so opravičeni do plače kakoršne določajo pravila organizacije, pod katere čarterjem se združitev izvrši. Predlog podpisan in sprejet.

Točka 10. Združevalni odbor je v notranjem in zunanjem poslovanju do združevalne konvencije najvišja oblast. V smislu resolucije, ki jo je sprejelo članstvo na splošnem glasovanju, lahko odbor odstavi vsakega glavnega odbornika prizadetih organizacij, ako ima zato zadostne vzroke. T. odbor mora skrbeti, da se združitev izvrši legalno in pravično za vse organizacije, ki se združijo.

Br. Prostor stavi predlog, da se 10. točka črta in nadomesti z drugo katere naj se glasi: Združevalni odbor je v notranjem in zunanjem poslovanju v združenem delu najvišja oblast v smislu resolucije, ki jo je sprejelo članstvo potom splošnega glasovanja. Odbor mora skrbeti, da se zdru-

žitev izvrši legalno in pravično za vse organizacije, ki se združijo. Predlog podpisan in sprejet.

Točka 11. Na združevalni konvenciji imajo sedež in glas: a) glavni odborniki prizadetih organizacij; b) združevalni odborniki prizadetih organizacij; c) delegati krajevnih društev, katere se voli na vsakih sto članov enega; v naselbinah, kjer društva združenih organizacij ne štejejo sto članov, naj se združijo z drugimi društvi za dosego tega števila, da bodo potem opravičena za volitev delegata.

Glavni odborniki so opravičeni poleg povrnitve vožnjih stroškov tudi do \$7.00 dnevnic, ki se izplača iz blagajne skupne organizacije. Delegatje krajevnih društev so opravičeni samo do povrnitve vožnjih stroškov, dnevnic pa jim morajo plačati krajevna društva, ki pa ne smejo biti pod \$5.00 dnevno.

K točki 11. debatirajo: Br. Perdan, Novak, Somrak, Zele in ses. Udovih. Br. Prostor stavi predlog, da se točka črta in nadomesti z drugo, katere naj se glasi:

"Na združevalni konvenciji imajo sedež in glas: a) glavni odborniki združenih organizacij; b) združevalni odborniki združenih organizacij; c) delegatje krajevnih društev, katere se izvoli nad 100 članov po enega in z nad 200 članov pa dva delegata. Društva, ki šteje nad omenjeno število članov so opravičena le do dveh delegatov. V naselbinah, kjer društva ne štejejo sto članov, naj se združijo z drugimi bližnjimi društvi za dosego števila članstva. Predlog podpisan in sprejet.

Točka 12. Razvije se kratka debata, katere se vdeleža br. Skuk, Perdan in br. Prostor, ki stavi predlog, da se je sprejme kot je bila citana. Sprejeto.

(Dalje prihodnjič.)

Po dolžnosti kroničarja, ne da bi prevzeli odgovornost zanjo, beležimo sledečo vest, ki prihaja iz Berlina: Grof Karolyi, nekdanji ogrski predsednik, je dejal v Karlovih Varih na Češkem, da mislijo avstrijski dvorni krogi, podpirajoči "zavezniki načrt", posaditi mladega nadvojvodo Ottona, najstarejšega sina bivšega cesarja Karla na avstrijski prestol.

Za enkrat moramo reči, da se nam zdi ta vendar še predebela, kajti to bi pomenilo, da hočejo zavezniki na vsej črti obnoviti habsburško reakcijo, kar bi kazalo, da so njih državniki že popolnoma zaslepljeni. Da je reakcija v njih programu, je že verjetno, saj je skoraj ve, kar so doslej storili, nazadnjaško. Ali pri tem se je vendar zdelo, da zasledujejo svoje interese, kakor jih pač njih v preteklosti živčev glavnice razumejo. Obnovitev habsburške dinastije pa ne more služiti niti tem interesom, tudi če si domišljajo, da bodo habsburški gospodje v bodoče nastopali kot njih vazali. Če pa je res njih vid že tako opešal, da ne razumejo, kaj pomeni monarhizem vzhodnjega in srednjeevropskega tipa, tedaj ni mogoče reči nič drugega, kakor da naj se jih Bog usmili, kajti kdor drvi tako brezumno v svoj pogin, mu ni mogoče pomagati.

Iz Stockholma poročajo, da so dobili boljševiki pri zadnjih volitvah v Petrogradu večino. Po depeshi sovjetske tiskovne agenture je bilo izvoljenih 1275 zastopnikov, izmed teh 806 komunistov. Volitev se je udeležila približno polovica prebivalstva.

Zadnja opazka bo najbrže netočna; bržkone pomeni to, da je glosovala polovica volilcev. Vsaj tako se navadno poroča pri vsakih volitvah. V tem slučaju se uspeh boljševikov ne bi mogel imenovati poseben velik.

Polovica čistega dobička je namenjenega našemu naprednemu listu "Proletarecu", druga polovica pa ostane v društveni blagajni. — Zavedno slovensko občinstvo vabimo na obilno udeležbo naše prireditve v soboto dne 13. septembra. — ODBOR.

Naznanilo in priporočilo

Tem potom naznanjam slovenski javnosti v Ameriki, da sem odprl v New Yorku svojo agencijsko pisarno za

PAROBRŌDNE LISTKE (ŠIFKARTE) IN ZA
DRUGE, V TA DELOKROG SPADAJOČE POSLE.

Ob tej priliki se vsem rojakom, brez razlike, kar najtopleje priporočam! Vsi posli bodo pod mojim osebnim vodstvom in zato vsakomur zagotavljam najboljšo postrežbo.

Ako nameravate potovati v stari kraj, ali ako imate kake druge opravke s starim krajem, ali ako rabite kako pojasnilo v tej ali oni zadevi, obrnite se name in jaz bom skušal po svojih najboljših močeh ustreči Vam.

Moje geslo je: TOČNA IN POŠTENA POSTREŽBA ZA VSAKOGAR.

Priporočujoč se še enkrat ostajam

vsem udani

Leo. Zakrajšek

70 — 9th Ave., Dept. R, New York, N. Y.

Vsak Slovenec, ki je zmožen čitanja angleščine, bi si moral naročiti "The Profits of Religion" ki jasno osvetljuje razne verske sekte v službi kapitalizma. Ta knjiga je eno najboljših del te vrste v angleški književnosti. Cena ji je 60c. Spisal jo je Upton Sinclair. Za dva dolarja vam pošljemo gori omenjeno knjigo, brošuro "V novo deželo", knjigo "Svetovna vojna in odgovornost socializma" in "Kdo uničuje proizvodnjanje v malem". Naročila sprejema "Proletarec".

Najboljša jugoslovnsaka politična revija v Ameriki je "Proletarec". Vsakdo, ki hoče čitati dobre razprave in članke, bi moral biti naročnik tega lista.

Ako čitaš Proletarca, pa spodaj ga pokaži še tovarišu in mu se učis ti. To bo duševni dobiček del, kar izveš ti in se raučil, česar ga priporoči, da bo tudi on to izve- znaš, da je dober list in te zanima, zate in zanj.

SLOVENC

pristopajte k

SLOVENSKI NARODNI POD-
PORNJ JEDNOTL

Naročite si dnevnik "Prosve-
ta". List stane za celo leto \$4.00,
pol leta pa \$2.00.

Vstanavljajte nova društva. Deset članov(ie) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je: 2657 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill.

Vsako, kdo želi v tej vročini popiti čašo pive, si lahko pomaga s tem, da si ga pripravi sam doma. Ekstrakt najboljše kakovosti za izdelovanje piva in navodila pošljamo v vse kraje Unije. Zavoj ekstrakta stane \$2.35, i zkaterega napravite 10 galonov piva doma. Za pristanost in najboljšo kvaliteto jamči znana pošiljalna tvrdka

FRANK OGLAR,
6401 Superior St., Cleveland, O.

Severova zdravila vzdržujejo
zdravje v družinah.

Driska

je poletna potožba, ki izhaja iz raznih vzrokov. Mnogokrat ima svoje vzroke vsled uživanja nezrelega sadja ali zelenjave. V vsakem slučaju je to znak mizerije, ki je bolesta in ne prijetna. Ustavite jo. Rabite

Severa's Diarrhoea Remedy

(Severovo Zdravilo zoper drisko). Njena vrednost je preiskušena v zdravljenju driske, colice, poletnih potožb, želodčnih krčev in raznih notranjih neredov. Dobro je za otroke in odrasle. Cena 30c in 2c davka. Naprodaj v vseh lekarnah. Odklonite imitacije.

W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

John Plhak & Co.

1151-1153 W. 18th Street

Chicago,
ILLINOIS.

Modna trgovina. Velika zaloga moških, ženskih in otroških oblek, izdelanih po najmodernejšem kroju. Cene nizke.

Nesreča se prigradi — bodite pripravljeni.

Pain-Expeller

pomaga takoj pri spahenju, udarcu ali opeklinah.

Pazite na znak SIDRO. Po vseh lekarnah po 35c in 65c ali pa pišite na

F. AD. RICHTER & CO.,
326-330 Broadway, New York

“ČAS”

je edina slovenska revija v Ameriki. “Čas” prinaša lepe povesti, koristne gospodarske in gospodinske nasvete, znanstvene zanimivosti, podučne in narodu potrebne razprave, mnogo mičnih slovenskih pesmic in poleg tega pa prinaša lepe in umetniške slike.

List shaja mesečno na 44 straneh in stane samo \$2.00 na leto, za pol leta \$1.00. Naroča se pri “Čas”, 2711 So. Millard Ave., Chicago, Ill., v Clevelandu in okolici pa na 6033 St. Clair ave.

MILWAUKEE, WIS.

Seje slovenskega soc. kluba se vrše vsak drugi in četrti petek v mesecu v “Ilirija dvorani”, 310—1st Ave. Ker so vedno važne stvari na dnevnem redu, zato Vas veže dolžnost, da pridete vsi na sejo. Pripeljite s sabo tovariše, ki se zanimajo za razredni boj in še niso v organizaciji.

Ant. Jeraj, tajnik,
495 Park Str.

NAPRAVITE VAŠO PIVO DOMA
ZA 22c GALON.

To ni mehko pivo ali near beer, temveč pravo močno okusno in pestno pivo. Mi vam preskrbimo ekstrakt hmelja in malta “Victoria”, katerega si potem izdelate po našem navodilu izvrstno pivo. Cena ekstrakta za 14 galonov Lager pive je \$3.00, za Porter pivo \$1.00 več. Delati pivo doma in pošiljanje ekstrakta je dovoljeno. Pošljite denar in mi vam pošljemo poštine prosto blago.

VICTORIA SUPPLY CO.,
656 Morton Bldg., New York, N. Y.

Anton Linhart in sin

Pogrebni zavod
in balzamovač

Kočije in avtomobili.—Privatne ambulance.—Eden najbolj znanih pogrebni zavodov na zapadni strani mesta.

5320 W. 25th Street,
MORTON PARK, ILL.
Tel. Morton Park 42

1344 W. 19th Street,
CHICAGO, ILL.
Telephone Canal 915

Mi pošiljamo denar v vse kraje Slovenije,

Hrvatske,
Srbije,
Dalmacije,
in

druge dele
Jugoslavije.

Vse denarne pošiljatve garantiramo.

American State Bank

1825-1827 Blue Island Avenue,
CHICAGO, ILL.

J. F. Štepina, pred.

A. J. Krasa, blagajnik.